

CHODZIĆ (3005) *vb impf i pf*

impf (2938), *pf* [znacz. **1.b.** *pf*] (67)

chodźć (3004), (rus.) **chodyty** (1) *RejFig.*

W inf: chodzić (396), chódzić (2); chodzić : chódzić *Mącz* (72 : 2) – : 149d, 304a. *W pozostałych formach :* chodz-, chodz.

inf chodzić (450). ◇ *praes 1 sg* chodzę (43). ◇ *2 sg* chodzisz (58), chodziś (1) *CzahTr L2*. ◇ *3 sg* chodzi (532). ◇ *1 pl* chodzimy (34), chodzi(e)my (4), chodzim (4), chodzi(e)m (3); chodzi(e)my *RejJóz, KrowObr*; chodzim *LubPs, SkarKaz* (2); chodzi(e)m *SkarJedn, SkarŻyw, KołakSzczęśl*; chodzimy: chodzi(e)my *HistAl* (1 : 1), *BibRadz* (1 : 1); chodzimy : chodzim *RejZwierc* (5 : 1). ◇ *2 pl* chodźcie (21). ◇ *3 pl* chodzą (349). ◇ *praet 1 sg m* chodził(e)m, -(e)m, -m chodził (34), -(e)m chodził (1) *LibMal. f* chodziłam, -m chodziła (6). ◇ *2 sg m* chodziłeś, -eś, -ś chodził (14). *f* -ś chodziła, chodziłaś (3) *Leop, BudBib, LatHar*; jesteś chodziła (1) *HistRzym*. ◇ *3 sg m* chodził (262), chodził (5); -ił: -eł *LibMal* (2 : 5). *f* chodziła (50). *n* chodziło (20). ◇ *1 pl m pers* chodziliśmy, -chmy, -echmy chodzili (8) *TarDuch, RejPos* (6), *RejZwierc*; -smy chodzili, chodziliśmy (4) *Mącz* (2), *BudBib, SkarŻyw*, -zmy chodzili (1) *Leop*. ◇ *2 pl m pers* chodziliście, -eście, -ście chodzili (8). ◇ *3 pl m pers* chodzili (181), *m an* chodzili *BierEz* (2), chodźły (1) *BielKron. subst* chodźły (42), chodzili (1) *RejZwierc*. ◇ *plusq 3 pl m pers* byli chodzili (2). ◇ *fut 1 sg m* będę chodził (12), chodzić będę (3), będę chodzić (1); chodzić będę *BudBib* (2), *SkarKaz*; będę chodził : będę chodzić *LubPs* (1 : 1). *2 sg m* będziesz chodził (36), chodzić będziesz (5), będziesz chodzić (2); chodzić będziesz *BudBib* (2); będziesz chodził : chodzić będziesz : będziesz chodzić *LubPs* (1 : - : 1), *RejWiz* (1 : - : 1), *BibRadz* (4 : 1 : -), *RejPos* (12 : 2 : -). *f* będziesz chodziła (1). ◇ *3 sg m* będzie chodził (21), chodzić będzie (6), będzie chodzić (4); chodzić będzie *BibRadz, ModrzBaz*; będzie chodzić *RejPosWstaw, CzahTr*; będzie chodził : chodzić będzie : będzie chodzić *OpecŻyw* (1 : - : 1), *RejWiz* (1 : 1 : -), *RejPos* (7 : 1 : -), *BudBib* (1 : 2 : 1). *f* będzie chodziła (3) *Leop, RejAp* (2), chodzić będzie (2) *KochPieś, GrabowSet*. ◇ *1 pl m pers* będziemy(ch) chodzić (12), chodzić będziemy(ch) (2); chodzić będziemy *SkarJedn*; będziemy chodzić : chodzić będziemy *Leop* (1 : 1); ~ będziemy (10), będziemy (4); będziemy *KromRozm III, Leop* (2); będziemy *SkarJedn*; będziemy : będziemy *RejAp* (1 : 1), *RejPos* (6 : 2). ◇ *2 pl m pers* będziecie chodzić (6), chodzić będziecie (4), będziecie chodzili (1) *KołakSzczęśl*; będziecie chodzić *BibRadz, RejPos*; chodzić będziecie *CzechEp*; będziecie chodzić : chodzić będziecie *Leop* (2 : 2), *RejZwierc* (2 : 1). ◇ *3 pl m pers* będą chodzić (20), chodzić będą (14), będą chodzili (1) *LubPs*; będą chodzić *WróbŻółt, KrowObr, Leop* (6), *RejAp* (3), *ModrzBaz*; chodzić będą *BielKron, CzechRozm, SkarJedn, SiebRozmyśl, SkarKaz*; będą chodzić : chodzić będą *BibRadz* (3 : 2), *RejPos* (1 : 2), *BudBib* (1 : 3), *WujNT* (3 : 2). *subst* będą chodzić (1). ◇ *imp 2 sg* chodź (101), chodzi (7); chodź : chodzi *RejJóz* (2 : 2), *RejKup* (4 : 2), *RejPos* (2 : 3). *3 sg* niechaj, niech chodzi (13). ◇ *1 pl* chodźmy (7), niechaj chodzimy (2), niech chodzi(e)m (1) *GrabowSet*; chodźmy *OrzQuin, Górndworz, BudBib, WerGość, WujNT*; chodźmy : niechaj chodzimy *Leop* (1 : 1), *BibRadz* (1 : 1). ◇ *2 pl* chodźcie (54). ◇ *3 pl* niech, niechaj chodzą (7). ◇ *con 1 sg m* bych chodził, chodziłbym (18), bym chodził (6); bych chodził, chodziłbym *BierEz, WróbŻółt, LibLeg, LubPs* (7), *RejWiz, BielKron, Mącz, SkarJedn, KochPs, SkarŻyw, SkarKazSej*; bym chodził *OrzRozm, BudBib* (2), *GrabowSet, SapEpit*;

bych chodził : bym chodził *ArtKanc* (1 : 1). *f* bych chodziła (3). $\diamond$ 2 *sg m* byś chodził (17). *f* byś chodziła (1) *ZbylPrzyg*, *by* chodziła (1) *BielKron*. $\diamond$ 3 *sg m* by chodził, chodziłby (80). *f* by chodziła (9). *n* by chodziło (4), *by* chodyło (1) *RejFig*. $\diamond$ 1 *pl m pers* bychmy chodzili, chodzilibychmy (21), byśmy chodzili (21), *by* my chodzili (1) *LatHar*; bychmy chodzili, chodzilibychmy *LubPs*, *RejWiz*, *RejAp*, *RejPos* (12), *RejZwierc*, *WujJud*, *RejPosWstaw*, *BudNT*, *SkarKaz*; byśmy chodzili *KrowObr* (2), *Leop*, *KuczKat*, *CzechRozm* (6), *CzechEp* (2), *ArtKanc* (2), *WujNT* (5); bychmy chodzili : byśmy chodzili *BibRadz* (1 : 2). $\diamond$ 2 *pl m pers* byście chodzili (15). $\diamond$ 3 *pl m pers* by chodzili, chodziliby (46), *byle* chodzili (1), *by* chodzili (1) *SkarJedn. subst* by chodziły (11). $\diamond$ *con praet 1 sg m* bych chodził był (1). $\diamond$ 3 *sg m* by był chodził (1). $\diamond$ 1 *pl m pers* byśmy byli chodzili (1). $\diamond$ 3 *pl m pers* by byli chodzili (1). $\diamond$ *impers praet* chodzono (3). $\diamond$ *con* by chodzono (1). $\diamond$ *part praes act* chodząc (245). $\diamond$ *part praet act* chodzący (1) *ModrzBaz* 51.

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Przenosić się z miejsca na miejsce, poruszać się na nogach; iść; stąpać; ambulare Mącz, Calag, Calep, Cn; itare Mącz, Calep; incedere Mącz, Cn; gradiri Mącz; ire Calag; commetare Calep; grassari, ingredi, peragrare, perambulare Cn (1370) : A tám z Ezopem gadáiąc/ Xántus chodził pośikáiąc. BierEz B3; Orzeł lata liřzká chodźi BierEz H3; Boć ná czczo chodźić niezdrowo. BierEz K4, B3 [2 r.], Iv, K2v, K4, K4v (27); OpecŻyw 58v, 2, 30v, 43v, 67 [2 r.], 68 (11): PatKaz III 122; abowiem żadny męřtzyzna nie śmyał fie vkażowatz ani chodźyťz około oney wyeże. HistJóz B3v; TarDuch B3 [2 r.]; FalZioł IV 13c, 29a, 32a, V 59, 73; BielŻyw 70 [2 r.]; GlabGad P7v; MiechGlab 11; WróbŻołt 103/20; RejPs 83v; LibLeg 11/19v, 182; RejRozpr E2, 12; LibMal 1544/89v, 1548/142v; Tak slyřzę iż to pańťstwo chodząc przegładacie RejJóz M8v, G8v, O3; SeklKat Y2; RejRozm 404; RejKup t8; á gdy chodzili nád przekopem mieyskim/ rzekł Anektánabus HistAl A7v, K7v, L7, Nv; MurzNT Mar 1/16, 8/24, Luc 7/22, 13/33, Ioann 1/36 (8); KromRozm III N2v; Závždy gorą nigdy nie chodź dołem BielKom F4, Ev, F4; GliczKsięż L7, D6; Nyech w okrąg myáltá łáknąc vřtávicžnye chodzą LubPs O4v, O4v, T5v, ee6; GroicPorz h4v; iż Ian ofmy/ niewiáltá nietzyřta Papiežem była/ która w Proceřfyey chodząc przed wřzyřtkimi ludźmi dziećię vrodziła. KrowObr 234, 31v, 73, 86v, 101, 101v, 114v [2 r.], 140; Idzye potym przez łákę á piěkna pánienká/ Chodźi kwiatki zbieráiąc RejWiz 126v, A5v, 5, 15v, 20v, 24v [2 r.] (28); y wypchnęli iá ná drogę kędy konie chodzą Leop 4.Reg 11/16; Widziałem wřyřťkie żywe ktorzy chodzą pod słońcem Leop Eccle 4/15, 2.Reg 15/18, 3.Reg 21/27, Prov 6/22, Is 35/9, Bar 2/18 (18); RejFig Aa2, Aa3v; RejZwierz 29, 58, 59v, 62v, 119, 133v, 136; á wárczą iáko pśi chodząc około miáltá. BibRadz Ps 59/7; Máiąc ręce ni czego fie nie tkną/ á máiąc nogi nie chodzą BibRadz Ps 115/7, I 3a marg, 10d marg, Gen 24/42, Num 22/12, Deut 2/3 (20); potym chodząc nád rzeką Tybrem omdlał BielKron 181, 23, 29, 31, 42, 48v (24); Ambulo, Chodzę/ Przechodzę fie. Mącz 7c; Incedo, Chodzę/ Pořtěpuyę. Mącz 44a; Magnifice incedit, Poważnie śobie chodźi/ pořtěpuyę. Mącz 44a, 7c [2 r.], 24b, 44b, 104b, 147c (16); SienLek 186v, 187, 187v, 188, 191; RejAp 10v, 17v, 83, 136v; Ale oto chodźmy tu śobie rádniey/ ábo podźmy do okná GórnDworz T4, M, Mv, O3v, T4, Ff7; HistRzym 24 [2 r.], 29v, 33v, 58, 82v; A ták kto chodźi we dnie/ nigdy fie nie obraźi [...]. Ale kto chodźi w cięmnořciach/ řnádnie fie obraźi RejPos 352v, 2v, 8, 10, 19v, 47v (26); BiałKat 291; BielSat C4; HistLan E3v; á on chodząc chrapi RejZwierc 61v, 65v, 78v,*

80, 106v, 190v [2 r.] (10); *BielSpr* 7, 53; O Krolu/ niechay woýfko Izraélfkie z tobą nie chodzi *BudBib* 2.Par 25/7, *Ex* 15/19, 8/18, *Eccli* 14/24, *Deut* 1/31, *Ios* 5/6 (10); *HistHel* C3v, D2v; *Strum* E4v, O2; *BudNT Matth* 11/5, *Mar* 2/9, *Act* 3/12, *Apoc* 2/1; *CzechRozm* 182 [2 r.], 229v; *PapPan* Aav; *ModrzBaz* 37, 45v, 57v, 110v; *SkarJedn* A5; *Oczko* 20v [2 r.], (28); *Calag* 222b; Cály dzień chodzę wzdycháiąc smutnie. *KochPs* 55, 58, 64, 97; nic przez niey nie czyń/ y ípiąc/ y chodząc/ y czytáiąc/ y robiąc *SkarŻyw* 399, 21, 28 [2 r.], 40, 56, 135 (18); *MWilcHist* I3v; *CzechEp* 311; Wnidą do lázniéy: á gośpodarz miły Chodźi/ by w ráiu/ nie zákrywłzy żyły. *KochFr* 23, 83; *KlonŻal* B2v; *ReszList* 160, 161, 162, 173; Choćia ták po nocy chodzę *KochPieś* 24; *KochTarn* 77; *PudłFr* 14; *ArtKanc* G12, I18v; *BielRozm* 5, 22; *GórnRozm* G3v; *ZawJeft* 37; vpił się chudzinką, az niemogł chodziec *ActReg* 101; *Calep* 60a, 74a, 222a, 365a, 957b; *GostGosp* 12; *GórnTroas* 16, 25; *GrabowSet* Ev; *WyprPl* A2v; *LatHar* 713; *KolakCath* C; *KolakSzczęśl* C4; A gdy chodźił w kościele/ przyłtąpili do niego Arcykáplani y Doktorowie *WujNT Mar* 11/27, *przedm* 36, *Matth* 4/18, 9/5, 11/5, *Mar* 1/16 (31); *JanNKar* Cv; *SarnStat* 613; *SkarKaz* 242b, 454b; Zátym się też iák on chłop chodząc imie taczác *CzahTr* K4v, G4v [2 r.]; *GosłCast* 16; *SkarKazSej* 678a; Slepý nie widźiał gdzie brnąć: chromy nie mogł chodźić *KlonWor* 51; Kiedy milę mam chodźić ták ia pewnie wierzę *KlonWor* 80, 49.

chodzić przez co (4): O moy mily łynu/ tytz łą vlíce przez ktorés ty chodźił kázątz *OpecŻyw* 158v; *Leop Num* 32/5; *BiałKat* 138v; *BudBib Is* 34/10.

chodzić za kim, za czym (70): *RejJóz* Fv; *RejKup* C; *MurzNT Mar* 9/37, 15/41; chlopyecz ych mali na kofzdi dzien chodzacz za lyudzmy wybyeral gym pyenyadze íkalieth *LibMal* 1554/184; *KrowObr* 223v; *RejWiz* 15v, 40, 41, 42v, 54, 71v, 141, 188v; *Leop Ier* 3/19, *Mar* 9/37, 10/21; *RejFig* Bb3, Cc4; *RejZwierz* 7, 57, 122v; *BibRadz* 1.Reg 25/42, *Os* 11/10, *Bar* 6/5; ábym zá Hofiušem Kłyęgi/ á zá Kromerem Kálámarz nośił/ á zá nimi á nie przednimi chodźił *OrzRozm* Q; Byłá tám żoná iedná ze trzech Sołtanowá máiąc fraucymer ítroyny/ to íełt dziewki fluzebne ktore zá nią chodźily *BielKron* 458, 420, 458; *RejAp* 25v [2 r.], 124; Rácźże w nas ípráwić thákową chuc ku łowom á ku náuce twoiey/ iáką miály ná on czás ty tłuźcze ktore zá tobą chodźily *RejPos* 186, 71, 72, 83, 159v, 223, 290, 309; *RejZwierz* 7v; *BudBib Ruth* 2/9, *Ier* 2/23; *ModrzBaz* 37v; Dzieśięć tyłięcy ludzi drugdy zánim chodźilo. *SkarŻyw* 309 marg, 309, 311, 518; *CzechEp* 28; *WerGośc* 216; *KochPieś* 14; *LatHar* 714; *WujNT Mar* 2/15, 5/37, 9/38, s. 158 marg, *Mar* 15/41 (12); Cinocefalow tyśiác ze pśiemi głowámi/ Co zá woýfkiem chodźili żyięcy trupámi. *KmitaSpit* A4v. Cf »za bákami chodźić«, »za pługiem chodźić«, »za suką chodźić«.

chodzić na czym [= po czym] (10): Byk ná iedney łące chodźił *BierEz* K4; *OpecŻywList* C2; *FalZioł* I 151a; *LibLeg* 11/20 [2 r.]; *Leop Iob* 9/8; *RejPos* 153; *BudBib Sap* 18/16; *SkarŻyw* 291, 598.

chodzić na czym [= za pomocą czego] (11): DWorzánin ieden w bitwie ochromion ná nogę/ Ná ktorey chodźić nie mogł/ bo miał w niey włogę. *RejZwierz* 5. Cf »na nogach chodźić«, »na czterzech, dwu nogach chodźić«, »chodźić na ręku«.

chodzić po czym (171): Potym się precz wyprowadźił/ Y po roznych ziemiách chodźił *BierEz* F2v, Bv, I3v, K2, Q3v; Iezus mily chodźił po morzu. *OpecŻyw* 54, 54v, 107v; *OpecŻywSandR* nlb 3; *FalZioł* V 20a; *LibLeg* 7/100, 11/162v, 168; *RejPs* 113v; Chodząc się po izbie kłóci *RejRozpr* I2; Mnify się teras Liekaia Chodza pokącznie ítekaia. *RejKup* c8; *LubPs* V v, Y4v; á łámi po Smyntarzu

z ludzmi chodziecie *KrowObr* 100v, 39, 104, 158; *RejWiz* 20, 48, 94v, 97v, 177v, 185; y ftrzegł nas ná wlfyftkich drogách/ po ktorychezmy chodzili *Leop Ios* 24/17; I záfz może człowiek fkrzyć ogień w łonie fwoim [...] Abo chodzieć po ognińtym węglu *Leop Prov* 6/27, *A3v, *Deut* 1/36, 11/25, *Is* 42/16, 48/17 (11); *RejFig* Cc2, Dd5; GDy chodziełz po ogrodkoch/ ftroifz wiridarze *RejZwierz* 141v, 7; *BibRadz Gen* 3/8, *Ios* 14/9, 10, 4.Reg 6/30, *Is* 30/21, *Eccli* 9/7, 18; vřrzał Ewę á oná chodzie po Ráiu lubuiąc łobie *BielKron* 1v; chodzieł po vlicach wołaiąc/ libertás/ libertás. *BielKron* 119v, 14v, 18v, 51, 63v, 68 (23); *Mqcz* 140d, 200b, 246b; chodzieł łobie po wielkiej fieni *GórnDworz* T4; áz po drábinie muliał chodzieć *GórnDworz* Gg6v, I3v, O4v; *HistRzym* 8, 11; *RejPos* 5, 7, 10, 36, 39v (15); *BiałKat* 301, 328v; *GrzegŚm* 29; ázałz owo nie rołkołz z żonką/ s czeładką po fadkoch/ po ogrodkoch łobie chodzieć *RejZwierc* 107, 17v [2 r.], 23, 176v; *WujJud* 71; *BudBib* 1.Reg 30/31, *Iob* 22/12, *Prov* 6/28, *Is* 50/11, *Eccli* 9/7, 18; pilnuyże ábyć kaczkí albo świnié po ónym Stawku nie chodzieły. *Strum* O4; Teraz náłzym po miełcie chodzieć bárzo miło. *PaprpPan* Hh4, B3v, Cc3; *KochPs* 160; A obeyrzawłfy fię dopiero obaczył ifz po wodzie chodzieł. *SkarŻyw* 250, A3, 28, 87, 101, 192 (11); *CzechEp* 44; Chodzieły po Rzymie procelfye *ReszList* 158, 159, 169 [2 r.], 173; *WerGośc* 223; *BielSen* 5, 12; *KochPieś* 9; *ZawJeft* 19, 35; *Calep* 429b; *GostGosp* 24; A ten/ czego dom zásię potrzebuie/ Tym czáfem chodząc po tárgu kupuie *KochFrag* 28; *LatHar* 643; *WujNT przedm* 36, *Matth* 14/25, s. 60 [2 r.], 144, *Luc* 11/24 (10); *SiebRozmyśl* F; ktory to p. pisarz [...] przez puł nocy chodząc po miełcie.. upiwszy się kazał ftrzelać na gospodę tego też p. Wesła *ZapMaz II G* 97/90; *KmitaSpit* C3v, C5; *SkarKaz* 160b; *SkarKazSej* 706a. Cf »chodzieć po drodze«, »po świcie chodzieć«, »po ziemi chodzieć«.

Zwroty: »za bákami chodzieć« = *proznować* (1): co fię byli nyeczego náuczyle/ tego domá zá bákami chodząc zápamyetáyá. *GliczKsiqz* N.

»bezpiecznie chodzieć« [*szyk zmienny*] (3): á bełpiecznie będziefz chodzieł między frogimi y iádowitemi zwierzęty *RejPs* 136v; *Leop* *A3v; *RejPos* 158v.

»w bronie chodzieć« [*o koniu*] (1): Rácźże kupić infzego/ ten niech w bronie chodzie. *RejWiz* 57v.

»ceklatum chodzieć« = *łazikować* (1): Zdać fię też zá pociechę całą noc pić/ fłákác/ bębnác/ piłkác/ czełádzi wiele chowác/ ceklatum chodzieł/ y inych rozlicznych wřzeteczności vżywác. *RejZwierc* 114.

»pod ciężarem chodzieć« (1): A ktore [*zwierzęta*] po twárdfzey ziemi/ y pod wiefłzem ciężarem [!] chodzieć miály/ tym dał do nog rog twárdfzy/ á kopytá nie rozdźielone. *GórnRozm* Nv.

»chodzieć drogą, po drodze« = *ambulare in via Vulg* [*szyk zmienny*] (7 : 5): *RejPs* 165v; chodzili przez ołm dni po drodze bárzo ołtrey *HistAl* K8; *Leop Iudic* 5/10; *BibRadz Bar* 4/25, *Eccli* 32/22 [25]; *BielKron* 83; Wiele drogą chodzie/ á fládu nie rodzi. *HistRzym* 24, 24, 122v; á ludzie fię kryli/ y chodzili drogámi niechodzonymi *SkarŻyw* 560; *CzahTr* K3v, K4v.

»chodzieć gościńcem« [*szyk zmienny*] (2): á przechodniowie ścieżek chodzili gościńcami [*et perambulantes semitas, perambulabant semitas tortuosas*]. *BudBib Iudic* 5/6; *SarnStat* 1236.

»gromadką chodzieć« (1): Nuż y Compánije [...] gromadką chodzą/ w ktorey fię Pan Bog kocha *ReszList* 186.

»w jarzmie, pod jarzmem chodzieć« (2 : 1): *BierEz* Rv; *FalZioł* IV 5a; Stádá nieprzeliczoné tyśiácmi niech rodzą/ A woły gládkié pod iarzmy chodzą. *KochPs* 209.

»o kuli chodzić« (1): DWorzánin ieden w bitwie ochromion ná nogę [...] wtydał fie o kuli między ludźmi chodzić *RejZwierz* 5.

»ledwe (a. ledwo, a. ledwy) chodzić« (4): Vmárłemu podobien był/ Szczury/ błády/ ledwy chodził. *BierEz* S; *RejFig* Dd8v; *RejZwierc* 122v; Láncuchow pełno ná niey/ ledwo chodzić może. *BielRozm* 26.

»o swej mocy chodzić« (2): Iż wnet iako fię vrodzył Tedy ofwey mocy chodził. *RejKup* d6v; *RejWiz* 88.

»na nogach chodzić; noga chodzi« [szyk zmienny] (2; 5): *RejPs* 169v; *KromRozm III* F7; á nogá moiá prótho chodziła *BibRadz Eccli* 51/20; á po mieśiáczách po trzy kroć siedmi/ iuż łowá niektóre wymáwiác poczyna: á [...] we dwu lat y czterzech mieśięcy) iuż ná nogách chodzi *LeovPrzep* H4v; *KochPieś* 9; *ZawJeft* 19; *GrabowSet* Bv.

»na czter(z)ech, dwu nogach chodzić« [szyk zmienny] (4 : 2): Tymżec fie też ofli ízkodzą/ Ktorzy ná dwu nogu chodzą *BierEz* Q3; *GlabGad* D6; Quadrupedo, Na czterech nogách chodzę. *Mqcz* 335c [*idem Calep* 883a]; *BudBib Lev* 11/20, 21; *Calep* 883a.

»suchą nogą chodzić« (3): *OpecŻywList* C2; á gdzie były głęboke ieziorá/ tám dziś rofkoffuiąc fuchemi nogámi chodzimy. *RejPs* 95; *SkarŻyw* 552.

»piechotą, piezki, pieszo, pieszymi nogami chodzić« [szyk zmienny] (5 : 4 : 2 :1): *MiechGlab* **3v, 23; Kto niema koniá/ ten niechay chodzi piechotą. *March*³ V7v; Pyfno po świece yefdžili Nigdy pielky niechodzili. *RejKup* v5v; *BielKron* 81v, 362; iakoby oni w woisku piefzo chodzić mieli *KwiatKsiąż* N3; *Mqcz* 351c; piefzymi nogámi wżędzie chodzić [...] chćiał *SkarŻyw* 291, 291 [2 r.]; *PudlFr* 35.

»za pługiem chodzić« = *orać* [szyk zmienny] (3): *RejWiz* 100; Aliżci potym on Biskup álbo on Woiewodá w kárczmie fiedzi s chłopy/ álbo zá pługiem chodzi. *RejPos* 306v; *RejZwierc* 221v.

»(po)społu (a. spolnie, a. społem) chodzić« [szyk zmienny] (5): *BierEz* R2; Vżrzał kilka Sátyrow oni fpołu chodzą *RejWiz* 46; Bowiem to máło wádzi widamy to fámi/ Kiedy chodzą pořpołu kozy y z owcámi. *RejWiz* 79v; *CzechRozm* 190; *SkarŻyw* 76.

»pustopas chodzić« (2): mnimieli áby bydło ták puřtopás między chrořty chodziło *RejZwierc* 163v, 88v.

»chodzić na (czterzech) ręku« [szyk zmienny] (2): Też między żwierzęty ktore chodzą ná czterzech ręku *BielKron* 36v; *Mqcz* 301c.

»chodzić rotami« (1): że chodzą rotámi młodzi ludzie iáko Lwi *RejZwierc* 185v.

»chodzić (w) samopas« [szyk zmienny] (3): *OrzRozm* H3; Bo tám chodzą sámopářz pod Zamkiem w Krákovie *Prot* C4; *KlonFlis* Gv.

»stadem chodzić« [szyk zmienny] (6): Dzieci gich řtadem chodzą *FalZioł* IV 33d, IV 30b, 42c; *RejWiz* 163; *GórnDworz* P5; A Wilcy też nie mieli ták řwobodek wiecznych. Ktorzy by o gromnicach bárzo řtády chodzą *RejZwierc* 120.

»stroną chodzić« = *stronić, unikać* (3): y woyt řtroną chodzi/ A Abráhám z dáleká y ná bramy godzi. *RejWiz* 15v; *BielSen* 10, 11.

»za suką chodzić« = *mieć pociąg płciowy (o psie) (1)*: Catulire – Zbiegac fzię, zafuką chodnicz. *Calep* 173a.

»szpotawo [= *koślawo*] chodzić« (1): Varico – Szpotawo chodzę. *Calep* 1102b.

»po świecie chodzić« (5): *BielŻyw* 164; *RejPos* 163v; Pan Iezus kazał mu po świecie z kazánim chodzić. *SkarŻyw* 309 *marg*, 309; *ArtKanc* G16v.

»(to) tam i (a. to) sam chodzić« [*szyk zmienny*] (5): *BibRadz* I 3a *marg*; Ale niechciał fłuchác/ iedno chodził tám y fám. *BielKron* 303; *GórnDworz* S4v; Ktoby to wysłowił/ co ci broią rozsiadłzy fię po fali káždy z fwoią/ gdy po komorách [...] biegáią/ y tám y fám chodzą [*itur hinc inde et reditur*] *ModrzBaz* 54v; *StryjKron* 737.

»wojskami [= *tłumnie*] chodzić« (1): Wdeptáli mię w ziemię ludzie niezyczliwi/ A wojskami chodzą/ którzy krwie méy chćiwi *KochPs* 82.

»po ziemi chodzić« (1): żem ia o tym niewiedział/ a mniemiałem ábych po ziemi chodził. *SkarŻyw* 250.

Szeregi: »jeździć (a. jechać) abo (i) chodzić« (2): *OpecŻyw* 145v; tak Pánowie ieżdzą ábo chodzą ábo v ftołow fwoich fiadáią *RejPos* 264.

»chodzić i legać« (1): A chodzić y legać tak nie ocieraiącz: az do thrzeciego dnia *FalZioł* V 108v.

»chodzić i leżeć« (1): Przešťráfzony mąż. gdy mu fię y chodząc y leżąc taką być widziáł: wielce płakał nád nią *SkarŻyw* 35.

»chodzić i skakać« (2): y wfłedł z nimi do kołćiołá/ chodząc y fłkacząc [*ambulans et exsiliens*]/ y chwalać Bogá. *Leop Act* 3/8 [*idem*] *WujNT Act* 3/8.

»stać albo chodzić« (1): iednę godzinę potrway ftoiąc álbo chodząc. *SienLek* 11.

»chodzić albo tańcować« (1): o wierę cie náuczę chodzić álbo tańcować. *Mącz* 148c.

W przen (4) :

Zwroty: »chodzić grędą« = *dreptać* (1): Vrodi fie gárbáty/ drugi s Czaplím nofem / [...] Więć ieden inochodą/ drugi chodzi grędą. Więć ieden będzye pánem á drugi nędznikiem/ Ieden buya po fwiátu drugi nyewolnikiem. *RejWiz* 128.

»chodzić inochodą [= *dostojnym krokiem*]« (2): *RejWiz* 128; A kiedy mu fynowie życzliwie pomogą/ Náuczą cie kłufaku chodzić inochodą *PaprPan* K2.

Szeregi: »chodzić a bując« (1): iż iedno chodzilz á buiałz po rynku tego fwowolnego Ieruzalem *RejPos* 196.

»chodzić a tułać się« (1): ktorzy chodzimy á tułamy fie po drogach á po gościńcoch thego nędznego á mizernego Ieruzalem thego fwiátá *RejPos* 112.

Przen (80) : Boć zázwdy wfpák zazdrość chodzi. *BierEz* F4v; *WróbŻołt* 103/3; *BielKom* D2; *RejWiz* 31v, 129; Spráwiedliwość będzie przed nim chodzilá *Leop Ps* 84/14, *Deut* 6/8, *Ez* 10/22; O niezczęfna przyiáźni/ ktora iuz tak chodilz [!]/ Kiedy więcey mułzeniu/ niżli cnoćie godzilz. *RejZwierz* 102v; *Prot Cv*; *GórnDworz* T8v; *HistRzym* 24; *RejZwierc* 131v, 155; *BielSpr* 73v; á niechay ftobę nie chodzi wdrogę opilstwo. *BudBib Tob* 4/16; *KochPs* 81, 170; *BielSjem* 32, 34; *BielRozm* 34.

chodzić za kim, za czym (33): *RejWiz* 53v, 55, 189; bo pili z duchowney fłaký ktora zá nimi chodzilá/ á fłaká byłá Chryłtus. *Leop YY4v*; *RejAp* 123v; á pomftá wfławicźnie thuż chodzi zá nimi

RejPos 277, 129v, 138v [2 r.], 309v; *RejZwierc* 59v, 168v, 224v; a zá oczymá moiemá chodziło ferce moie *BudBib Iob* 31/7, *Ez* 33/31; chorobá która zá káždym żywiącym chodzi/ lámá do tego wftáwicznie cíśnie. *Oczko* 1v; *CzechEp* 103; Smierć zá człowiekiem ná wízelki čás chodzi *KochFr* 14; *WerGość* 254; *PudłFr* 76; *ArtKanc* S17; *ZawJeft* 29; *GostGosp* 2; *GrabowSet* E2. Cf »za piętami chodzić«.

chodzić po kim, po czym (10): *BierEz* G; *RejJóz* O6; *GliczKsiąż* N8v; *RejWiz* 44, 129; á iam chodził po cudności lfyie iey *Leop Os* 10/11; *OrzRozm* R4; *RejPos* 51; *KochPs* 128. Cf *Fraza*.

Przysłowia: gdyż fortuná błędliwemi drogámi chodzi *BielKron* 130v; Iáko cnotá z rozumem y fortuná roznemi gościńcy chodzą. *RejZwierc* A5v [*idem*] 21v, 23 [ogółem 4 r.].

ábyś nie chodził iáko piąte koło między ludźmi *RejZwierc* 20v.

Niefzcześnie po ludziech chodzi *BierEz* G; *OrzRozm* R4.

Iż niefzcześnie nigdy lámó nie chodzi. *RejAp* 135.

Przygodyć po ludziech chodzą *RejJóz* O6; *RejWiz* 44; *RejPos* 129v; Gdyż też y przygodá zá káždym chodzi *GostGosp* 2 [ogółem 4 r.].

Tákte káždy przypadek co lie w ten čás rodzi/ S tákiemiz obyczáymi thu po fwiátu chodzi. *RejWiz* 129.

Fraza: »powieści [po kim] chodzą« (1): Gdy thy powieści po woysce chodzą/ wieść przyfzłá pewná/ że iuz część woyská Cefárzá Tureckiego Draw rzekę przebyłá *BielKron* 306v.

Zwroty: »bezpiecznie chodzić« (1): Prawdá/ y miłość po polách bezpiecznie Chodzą *KochPs* 128.

»po czemu (a. temu), po czym chodzić« = *mieć wartość* (2 : 2): *GliczKsiąż* I7v; ále v tych ktorzi znáią co pocze^m chodzi [qui res penitus noverunt]/ zá nic to będzie. *ModrzBaz* 42; *Wierzę/* iż ten nic niewieć co po czemu chodzi *PudłFr* 24; Gdyż náfzá kondytia po temu niechodzi *GosłCast* 71.

»w koło [z kim] chodzić« (2): Ia wftáne/ á komorá w koło zemną chodzi *PudłFr* 72; *GosłCast* 2.

»za piętami chodzić« (8): A iż tuż śmierć zá káždym zá piętami chodzi. *RejWiz* 75v, 159v; *RejAp* 5v, 87, 96v, 199v; *RejZwierc* 72, 130v.

»około płotu chodzić« = *prawdopodobnie mówić nie wprost* (1): Y choćiaz fię X. K. z rzeczą rozfzyrzał/ przed fię około tego płotu chodził *NiemObr* 30.

»za pługiem chodzić« (1): Do fzcześcia drogę zágrodzi/ Które zá pługiem nie chodzi *KochMRot* A4v.

»w pługu chodzić« (1): Choć nas wiele w pługu chodzi Przedfię fię nic nieurodzi *RejRozpr* G.

»stroną chodzić« = *pozostawać na uboczu* (1): Kiedy publiká ftroná sobie chodzi/ Priwatá ná nię by kot ná myfz godzi. *RejZwierc* 222v.

»po ziemi chodzić« (1): Człowiek/ gdy mu fię wedle myśli wodzi/ Mnima/ że profto nie po ziemi chodzi *KochFr* 37.

a. *Udawać się na określone miejsce, w określonym celu albo przybywać z określonego miejsca; wędrować; uczestniczyć; accedere* *Mącz*; *consectari* *Cn* (460) : *MetrKor* 34/134; nieraczy tam więcey choditz. *OpecŻyw* 71, 32 [2 r.]; kthorzy nyedawno pod Oczakow chodizy *LibLeg* 7/33v, 11/46, 56 [2 r.]; *RejKup* Kv, bb6; *MurzNT Matth* 14/16; *LubPs* B; *RejWiz* 40v, 190; *Leop Deut* 1/42; *KochZuz* A2v; *BibRadz Gen* 14/24, *Deut* 1/42, 3.*Reg* 22/13, 1.*Par* 17/8; ieflim łáskę nálażł przed oczimá

twymi/ nie chodź ftąd aż zalię przydę. *BielKron* 50, 62v, 111v, 214, 380, 457; *Mącz* 191d, 251a, 346c; *LeovPrzep Samb* b4; *RejAp* 149v, 168v; *RejPos* 111, 258v; *RejZwierc* 197v; *BielSpr* 53, 64v; *BudBib Tob* 12/1, *Num* 14/42, 22/12, *Deut* 12/5, 1.*Reg* 22/14, 1.*Par* 17/6; *BudNT Ioann* 21/18; *ModrzBaz* 84v, 85; dla tego załłone v ołtárza/ áby zá nię białe głowy niechodżyły/ vczyńił. *SkarJedn* 238; *SkarŻyw* 537, 599; *StryjKron* 411 *marg*, 772; *KochJez* B4; *KochFr* 72; *ReszHoz* 119; *ReszList* 161, 162; CHodził pierwey prosząc o to Posłow Kanclerz abysię zanim pryczynili. *ActReg* 6; Aby z pochodnią pod dách nie chodźili. *GostGosp* 166, 34; *WujNT Ioann* 21/18; *SarnStat* 857 [2 r.], 870; *KmitaSpit* C4; *VotSzl Cv*; *CiekPotr* 32; *KlonFlis* C; *KlonWor* 6, 50.

chodźić do kogo, do czego [w tym: od kogo, od czego do kogo, do czego (11), z powtórzeniem tego samego wyrazu (9)] (192): *anym sznyem do pnya chodzyl etc. ZapWar* 1511 nr 2067; *BierEz* P4, Q3; niechodżätz do niego/ vzdrowil flowe^m fluzebnika iego. *OpecŻyw* 42v, [34]v, 40, 71, 78 [2 r.], 87, 87v; *OpecŻywSandR nlb* 3v; *PatKaz III* 104v; cżęsto fie myy á do łaznie chodz *FalZioł* V 46, 19c; *BielŻyw* 80; *abi poslowye yego nychodzyly do Krola ye⁸⁰ M. LibLeg* 10/122v, 6/118v, 11/134, 134v, 136, 154v, 155v; *Item zeznal yłch od yarmarku do Jarmarku chodzacz kradł cżągo łzyą mogł dorwacz LibMal* 1545/93v, 1544/89v, 91v, 1545/96, 1547/125, 129v (9); *LudWieś* A2; thákże ná ręku y ná nogach łzedł ku vliczce ktorą chodzono do rzeki *HistAl* Nv; *MurzNT Luc* 24/22, 24; *GliczKsiąż* E; [...] gdy kto chodźić do cudzey żony w dom/ kiedy mężá domá niemáłsz. *GroicPorz* hh4, h2; *KrowObr* 111v, 195v; *RejWiz* 1v, 134v; *Leop Lev* 19/31; Do Sądu zbroyno chodźić niemáią. *UstPraw* B4v; *KochZuz* A2v; *BibRadz Num* 34/8, 3.*Reg* 6/8, *Prov* 15/12, *Os* 4/15, *Matth* 10/5, *Luc* 24/24; iáko ie też chowác/ y do chorych fnym chodzyć *BielKron* 236, 5v, 21v, 24v, 36v, 38v (42); *Haec est via qua itur Ennam, Tá yełt drógá ktorą chodzą do Enny. Mącz* 492b, 307b, 357a; *OrzQuin* F4; *RejAp* 27; po thę mądrość ieleś do Rzymu chodźiła. *HistRzym* 25, 121; A do vbogich á do nędznikow nigdy nie proszony łam dobrowolnie chodźił *RejPos* 255v, 243; *BielSat* Dv, L3; *WujJud* 56v; *BudBib Iudic* 19/18, *Is* 57/9, *MycPrz* II B3; *CzechRozm* 81, 109v, 110, 159v, 160; *PapPan* Hhv; á iáko fię ich żonom godźi/ do igry/ bieśiad álbo do tańcow chodźić? *ModrzBaz* 55; *Rzemieśnicy/ ktorz od mieyfcá do mieyfcá chodzą robiác/ á mieźkánia pewnego niemáią: [...] niechby byli od włzelkich tákich brzemion wolni. ModrzBaz* 123; *SkarJedn* 208; *Pánie/ niechodz do domu mego bom tego godzien nie ielt SkarŻyw* 243, 30, 87 [2 r.], 107 [2 r.], 141, 165 (20); *MWilkHist* A4v, K; *CzechEp* 83, 261; *NiemObr* 25; *ReszPrz* 45; *ReszHoz* 126, 132; *Dwáy zówłze z nim po Rzymie do kościołow chodźili ReszList* 174, 156, 157, 170; *WerGość* 223; *BielSjem* 5; *PudłFr* 35; *BielRozm* 25; *GórnRozm* Mv; *ActReg* 169; *GostGosp* 32; *GórnTroas* 26; *KochAp* 11; *KołakSzczęśl* C2; *WujNT Mar* 1/21, *Luc* 2/41, 18/3, s. 358, *Act* 21/4, 12, s. 495 *marg*; *SarnStat* 323, 372 [3 r.], 378, 571, 788, 931 *marg*, 1276; *SkarKaz* 162a, 453b; *Chodźiłam [kust: Chodźiła] do złośniká: czymże mię odpráwił? GosłCast* 50; *SkarKazSej* 679a, 684b, 685a; *KlonWor* 52. *Cf chodźić z czego do kogo, do czego.*

chodźić od kogo, od czego (18): *ániechay nie chodzi od ciebie FalZioł* +2v; *LibMal* 1545/93v, 96, 1547/127, 1550/157; *BielKron* 464v; *Potym on kowal chodźił od miálthá do miálťá/ łzukáiąc fwych piędzzy. HistRzym* 121; *ModrzBaz* 123; *SkarŻyw* 165, 212, 596; *SarnStat* 1276. *Cf »chodźić dom od domu«.*

chodzić z czego (18): kupczy y prażzolowye chodzą zhalicza *MetrKor* 57/116v [*idem*] 59/275v; *BielKron* 9, 266; Aby bez Pánłkiey woley rodzicy ze wsi nie chodzili. *GostGosp* 166; *SarnStat* 982. Cf *chodzić z czego do kogo, do czego; z czego na co*.

chodzić z czego do kogo, do czego (9): abo theż zmoldawłkyei do Krolewłkyey zyemye spozwi chodzą *MetrKor* 40/822; *LibLeg* 6/78v, 157, 159v; A s tey przyczyny chodzili z dálekich łtron do Herkulefá/ dawáiąc łie pod iego obronę *BielKron* 62, 274, 368v; *RejPos* 183v; *BudBib* 1.Par 17/5.

chodzić z czego na co [przeważnie z powtórzeniem tego samego rzeczownika] (3): to ieft wrzedzienicza iakoby mrowka barzo iadowita/ ktora chodzi z miełtca na miełtce *FalZioł* III 33a; á dżieśiátkami chodźić z roboty y ná robotę máią *GostGosp* 160; *WujNT* 430.

chodzić k(u) komu, k(u) czemu (11): potym lepak kłtołu á ku odpoczynieniu chodzili *BielŻyw* 114, 29; *Diar* 39; *BibRadz* Ios 10/10; *BielKron* 113v, 234v, 260; Tunc ad eam accede cum potes, Tedy chodź ku niey gdyć łie może łtác. *Mącz* 468c; *SienLek* 53v; iuż ku mnie więcey nie chodź *HistRzym* 62v; *BudBib* I 409a marg.

chodzić na co (54): *OpecŻyw* 35, 146; ktorzi kniemu na połłuchanie chodzili *BielŻyw* 29; *LibLeg* 7/9, 11/98; *RejPs* 178v; *LibMal* 1544/91v; *LudWieś* A2; Pleban pyta kupcza chodzył ly na odpułty. *RejKup* i8, k4, r8; *RejWiz* 57; *Leop* Ier 16/5; owłzem iáki dżiał przydźie tym co chodzili ná woynę [descendentis in praelium] *BibRadz* 1.Reg 30/24, 1.Par 12/33; Dla czego wiele ich chodźiło ná iego kazanie ná pułzczą. *BielKron* 137; potym mu broniono ná zamek chodźić *BielKron* 381, 37, 53, 63v, 195, 219 (17); *GórnDworz* Q8; *RejPos* 330v; Piotr y Ian ś. chodźili ná Nonę/ álbo ná dżiewiątą modlitwy godzinę. *WujJud* 187; *BudBib* Ruth 2/8, Ier 6/25; *CzechRozm* 81; *SkarŻyw* 87 [2 r.], 597; *BielSjem* 5; *BielRozm* 28; *GostGosp* 92; *WujNT* 358, Act 15/38, Aaaaaav; *SarnStat* 1274; *PowodPr* 9; *SkarKaz* 552a. Cf *chodzić z czego na co; »chodzić na drogę«*.

chodzić na kogo = walczyć (1): Chodźił Stopolk Michael Kniáz Kijowłki ná Połowcow *StryjKron* 185.

chodzić po kogo, po co (15): Thełch chodzacz poribi łuche na gorą do komori s Sebałtianem łynem panyey łwoyey wzyála zlołchka zagłówek kwapovi *LibMal* 1544/91v; *KrowObr* 159v; *RejFig* Eev; *BibRadz* Gen 24/11; tylko do rzeki Sanu po wodę chodzili/ poczyniwłzy groble z obu łtron dla nieprzyiácieli áby im przełpieczniey po wodę chodźić *BielKron* 348; *HistRzym* 25; *CzechRozm* 110; *SkarŻyw* 183, 452; nychocz wyęczy pomyę *ZapKóscier* 1584/49; áby iéy po háńbę y lekkość chodźić nie dopułczał *KochWz* 142; *ReszList* 170; *GórnRozm* Mv; *SkarKaz* 552a.

chodzić w co (13): Aż ieden gdy włáźnią chodźił/ Ná onże kámień vgodźił. *BierEz* D3v; *BielŻyw* 58; *LibLeg* 10/98, 11/64v, 162v; *SeklKat* Zv; *GroicPorz* hh4; *KochZuz* A2v; *SkarŻyw* 596; *SkarKaz* 419b. Cf »chodzić w drogę«, »w pole chodźić«, »w tańce chodźić«.

[*chodzić z kim = walczyć*: Przeto w ten czás gdy Aiáx y Achilles mężnie łie potykáli/ Theutrácius przyrodny brát Telephufow przyłkoczyl widząc iż Aiáx Rycerłkie łie potykał/ ku niemu łie obrocił/ y do thąd z Aiáxem chodźił/ áż go Aiáx przemogł y zábil. *HistTroj* E4, H5.]

chodzić za kim (5): za thakowymy Zlodzyeymy słyłthy thych tho stharołthw kasdy ma Chodzycz *MetrKor* 34/134v; *OpecŻyw* 87, 87v; *BibRadz* 1.Mach 4/16; *BudBib* I 409a marg.

chodźć po kim, po czym (45): *BielŻyw* 32; *LibMal* 1547/128, 1550/156, 1553/173; że chodźć po miáfteczkach okolicznych/ náuczáiąć. *Leop Mar* 6/6; *BibRadz Luc* 8/1, 13/22, *Act* 8/40, 15/41, 16/4, 20/2; s pieniádzmi chodźć opfes po gośpodách *BielKron* 420v, 25, 143, 144, 412, 420; *HistRzym* 115v; żeć ten Pan nie po temu był/ áby był miał po biefiádach chodźć *RejPos* 43v, 204, 351v; *BudBib 2.Mach* 9/17; *BudNT Act* 9/32; *ModrzBaz* 61; *SkarŻyw* 219, 356, 597; *NiemObr* 25, 26; *WerGość* 216 [2 r.]; *BielRozm* 28; *LatHar* 557; *WujNT Matth* 12/43, *Mar* 6/6, *Luc* 8/1, 9/6, 13/22, s. 323, *Act* 16/4; co z ruźnicą bądź po tárgu, bądź po wefelu chodźć *SarnStat* 500. Cf »chodźć po kolędzie«.

cum inf (27): Chodźć teź mily Iezus w tych lecich częfto krotz na pośćczá modlitz fie bogu oyttzu wíflechmogáćemu *OpecŻyw* 35, 50; *LibLeg* 10/98, 11/57v, 162v; Pánie day mi tey wody ábych nie vprágneła/ á żebych thu czyrpać nie chodźć. *BibRadz Ioann* 4/15, *Ier* 7/2; *BielKron* 9, 53, 82v, 97, 234v (8); *Mącz* 357a; Ktoby miał śwá cnotę zdrádzic/ Niechay tu nie chodźć rádźic. *RejZwierc* [238]; *BielSpr* 5v; *BudBib Num* 14/38, *Ruth* 2/8, 4.Reg 8/28; *CzechRozm* 109v; *KochFr* 62; *ReszList* 158; Ale wdy Priamus łam do nas prość chodźć *GórnTroas* 26; *KołakSzczęśł* C2; *WujNT Ioann* 4/15.

Przysłowie: ták nie chodźć od Annafzá do Kaiphalzá, woli káždy ábbrewiáturá iśdź *SarnStat* 1276.

Zwroty: »bezpiecznie (a. przezpieczno) chodźć« (3): *LibLeg* 6/78v, 159v; Beźpiecznie wśzędy chodźć nieboiąć fię kazni/ Gdyź fię ćifná y wielcy do moiey przyiáźni. *Prot B*.

»chodźć dom od domu« = *circuire domos Vulg* [szyk zmienny] (6): dom od domu chodźć zapálaiątz fie gośpody prośłátz *OpecŻyw* 15; iako iedeⁿ z vbogich chodźć dom od domus [!] żebráł. *OpecŻyw* [34], 84v; *GroicPorz* ee3v; *KrowObr* 142v; *WujNT 1.Tim* 5/13.

»chodźć na, w drogę« = *podrózować; per viam ambulare PolAnt* [szyk zmienny] (1 : 1): *LubPs* gg6v; Nie chodźć w drogę z człowiekiem zvfáłym *BibRadz Eccli* 8/18.

»chodźć po kolędzie« [szyk zmienny] (4): *BielKom* C7v; Włoczy fie iáko z wilkiem chodźć po kolędzye. *RejWiz* 16v, 59v, 181.

peryfr. »na cudzych nogach [= *po pijanemu*] chodźć« (1): PRzeto nie rad do ćiebie ná bieśiáde godźć/ Bo teź nie rad ná cudzych nogách do dóm chodźć. *PudłFr* 35.

»chodźć przeciw nieprzyjacielowi« = *wojować* (1): ktorzi opátrzywśly fię w potrzeby wśzytkie woienne/ chodźć przeciw nieprzyjacielowi [*hostibus obviam procedebant*] *ModrzBaz* 117.

»pieszo chodźć« (4): Nuź y wy ktorzy pieszo ná drogi śwé chodźć *LubPs* gg6v; *BielKron* 354; *MycPrz* II B3; tám częfto pieszo ziedná towarzyszka chodźć/ wielkie modlitwy czyniá. *SkarŻyw* 580.

»w pole chodźć« = *walczyć* (1): Chociaź nie częfto w pole przeciwko nim chodźć/ Rowno z meśtwá z drugimi w dobrej ławie brodźć. *Paprpán* Z2.

»w tańce chodźć« (1): Zwłázcza iz ćię iuź telkno/ w tańce dłuźey chodźć *PaxLiz* C2v.

Szeregi: »nie chodźć ani się udawać« (1): Nie chodźćiefz/ áni fię zá nimi vdawayćie [*Nolite ire neque sectemini*]. *WujNT Luc* 17/23.

»chodźć i ugęszczáć« (1): iákoź tám chodźć y vgęszczáć ludźie nie mieli? *SkarKaz* 41b.

W przen (4) :

chodzić do czego (2): Byłem ślepym y kochałem fię w ślepoćie/ á do cięmności chodziłem przez cięmności. *LatHar* 568; *WysKaz* 36.

chodzić na co (1): Bo wízelki ktory źle czyni/ światłość nienáwidzi/ i na światłość nie chodzi [*non venit ad lucem*] *MurzNT Ioann* 3/20.

cum inf (1): Ale Kościół Boży nie będzie chodził pytać o Regefr kšíąg ś. do fwoich niezczęnych zbiegow. *WysKaz* 36.

Fraza: »nogi [komu] chodzą po kolędzie« = [ktoś] *zatacza się* (1): fukmánę vbłoconą zá rękaw zá fobą wlecze/ nogi mu chodzą po kolędzie *RejZwierc* 61.

α. *Uczęszczać; frequentare Calep* (34) :

chodzić do czego (32): *ReszHoz* 137; á day chodzić do twych Zborow świętych/ gdzie iest obcowanie wiernych. *ArtKanc* K8v; *SkarKaz* 39b, 41a. *Cf Zwroty*.

chodzić na co (2): *KromRozm II* v v; *Frequento* – Vítawnie na iedno mieífce chodzę. *Calep* 434b.

Zwroty: »do kościoła chodzić« [*szyk zmienny*] (13): Rzadkom chodzył do kołczyola *RejKup* i3v; iż do kołcyoła żydowłkyego z żydy wespółek ná modlitwę chodźili *KromRozm II* v v; *KrowObr* 136v, 226; Do kościoła niewiáły raz wtydzień chodzą w piątek *BielKron* 261, 224v; *WujJud* 189, 225v; *SkarJedn* 366; *SkarŻyw* 471; *ReszList* 158; *SkarKaz* 40a, b.

»do szkoły chodzić« [*szyk zmienny*] (15): aby ale do fkoły chodzil/ a wczyl fie. *OpecŻyw* 35; *LibMal* 1545/98v; *HistAl* A6v, I7; *Illiteratus*, *Nieuk/ profty/ Nieumieyętny* który nigdy nie chodził do fkoły/ Láik. *Mącz* 195d, 125a; *MączKoch nlb* 12; *HistRzym* 18, 49v; *BielSat* N2; iufz mię ich bárzo wtyd/ y do fkoły chodzić mi przykro *SkarŻyw* 134, 244; *CzechEp* 192; *BielSjem* 38; *SkarKaz* 42a.

W przen (1) :

Zwrot: »do szkoły chodzić« (1): ále owfzem áby fię takich ftrzegli [...] á do fkoły takich miítrzew nie chodźili *WujNT* 815.

β. *O pasieniu bydła; sequi Vulg* (11) :

chodzić nad czym (2): *Anim* ią tego fobie zá niewczás poczytał/ W budzie leśney fię przełpác/ y nád ftády chodzić. *KochOdpr* B3v; Ze áni páłterz nád owcami chodzi/ Ani oftrożnych pów zá fobą wodzi. *KochPieś* 38.

chodzić z czym (2): aby bełz voley pana mego na Polya ye^{go} M. pastherze y zowczany [!] y Barany nychodzil. *LibLeg* 7/33; *RybGęśli* B2.

chodzić za czym (5): *RejPs* 117v; *Leop Am* 7/15; iam cię wziął od chlewá gdys chodził zá drobem [*Ego tuli te, cum in pascuis sequeris gregem Vulg*] *BudBib* 1.Par 17/7; *KochPs* 118; *KochSob* 62.

W przen (2) :

chodzić nad czym (1): Oto iáko fą piękne nogi Páłterzow tych/ kthorzy opowiadáią pokoy á prawdę/ chodząc po gorach nád owieczkami fwemi. *RejPos* 123.

chodzić za czym (1): [*Pan do księdza*] Lecz czáfem ná wełnę godzilz Kiedy zátym ftádem chodzilz *RejRozpr* A4.

γ. *O potrzebie fizjologicznej* (5) :

Zwroty: »na potrzebę (przyrodzoną), po swej potrzebie chodzić« [szyk zmienny] (2 : 1): Mác w ten czas przy nich nie była/ Po łwey potrzebie chodziła. *BierEz* N4; Będziecie też mieć miejsce iedno zá obozem/ kędy będziecie chodzić ná potrzebę przyrodzoną [ad quem egrediatis ad requisita naturae *Vulg.* *BibRadz Deut* 23/12; Też ná potrzeby chodząc dworowe przed namioty/ áby vkopał dołek w zyemi/ á zákrył nieczyfstość łwoię *BielKron* 36v.

»z uryną chodzić« (1): Bywa też taka vrina z zaziębienia mechierza/ iż częfsto z nią mufi chodzić *FalZioł* V3.

»z wodą chodzić« (1): Mictito, Vítáwicznie s wodą chodzę. *Mącz* 222b.

b. *Przyjść, zbliżyć się* (często wyraża wezwanie do wykonania jakiejś czynności; przeważnie w *imp pf*); *adire Mącz*, *Cn*; *accedere, procedere, venire Mącz* (74) : Chodzyfz ty Achizo miła Będziewa wždy czo mowiła *RejJóz* C7, F5; *RejKup* bb2v, bb8v, Cc; Chodz wynidzmy ná pole. *Leop* 1.*Reg* 20/11; Chodźcie/ włthapmy ná gorę Páńfką *Leop Is* 2/3, 1.*Reg* 16/1, *Ps* 65/5, 16, *Is* 56/12, *Ioel* 3/13, *Apoc* 6/7, 22/17 [2 r.]; Chodź fíołtro moiá/ á leż łemną. *BibRadz* 2.*Reg* 13/11, *Matth* 28/6, *Apoc* 22/17, 20; *BielKron* [85²] [2 r.]; Chodzyfz teraz moy miły Thomáfu/ á ogláday rány w nogach *RejPos* 120v, 121 [2 r.]; *MWilKHist* K4v; *ArtKanc* P4v; *WujNT* *Matth* 8/9, 14/29, *Act* 7/34, *Apoc* 6/1, 3 (9).

chodzić do kogo (8): *MurzNT* *Matth* 11/28; Nye brońcye dzyatkom do mnye chodzić *GliczKsiqz* H3; *Leop Ier* 50/26; *BielKron* 64v; *Mącz* 100d; *HistHel* Cv; *MWilKHist* F3v; *KołakSzczęśł* B2.

chodzić ku komu (2): *RejKup* V; chodźcie włyfscy obciążeni ku mnie *ArtKanc* C17.

chodzić po kogo, po co (2): *RejRozpr* C4v; Rozeznay Boże miedzy namá/ owo krolewłki ofzczep/ chodź ktory poń. *BielKron* 67v.

cum inf (1): Dziewko moja! Chodź siedzieć *KochMon* 24.

Fraza: »chodź(cie) sam« = *veni(te)* *PolAnt*, *Vulg* (29): choć łám perliczko: Wierna Páńfka miłóšniczko *BierEz* C3; *OpecŻyw* 18; *HistJóz* A2; Chodz łám bráćie po odpráwę *RejRozpr* C4v; *RejJóz* G6v, K7v, O5v; *RejKup* f6, V; *KrowObr* 119v, 234; *Leop Ier* 50/26; *BibRadz* *Apoc* 17/1; Eho tu, Choć ty łám. *Mącz* 100d, 43c, 44c, 100d, 429d, 482d; *RejAp* 88; *HistHel* Cv; Chodźcie łám ludzie *ModrzBaz* 143; *SkarŻyw* 142, 572; Chodź łám ty do mnie Miáchále [!] Hufcow niebieskich Hetmánie. *MWilKHist* F3v, I2v; *WyprPl* A3; *KołakSzczęśł* B3; *WujNT* *Apoc* 17/1.

Zwrot: »[komu] na oczy nie chodzić« (1): Ad me in conspectum venire vetueram, Zákazałem mu był áby mi ná oczy nie chodził. *Mącz* 480b.

Szereg: »chodzić, (a) pość« (2): Chodźcie podzmyż [*Venite, et eamus*] do Gálgála *Leop* 1.*Reg* 11/14, 2.*Reg* 15/22.

c. *O ruchu figur szachowych* (11) : Drab ná proft chodzi/ ále z boku kole *KochSz* A3v; Ieden po drugim záwždy w tey grze chodzi. *KochSz* A3v; Czýmeś tknął/ tym iedź: ták fтары chodzili. *KochSz* B2, A3 [2 r.], Cv, C2, C2v, C3 [3 r.].

2. *Zachowywać się, być, przebywać; być jakimś* (1044) : *BierEz* L; *OpecŻyw* 4; *PatKaz* III 149; *TarDuch* A5; *BielŻyw* 27; Abowiem łtan krolewłki/ barzo dziwnie chodzi *KlerWes* Av; *March*³ V6v; Dla tego przez włytek żywot moy chodziłem załmuczony. *WróbŻołt* 37/7, 142/8; *LibLeg* 11/57; *RejPs* 51v, 60v, 104v; *RejRozpr* Kv; *RejJóz* E8; Który łwowlnye chodzi od woley twey z dáleká *LubPs* R2, B6v, Kv, Tv, Y, dd6v; Bo pátrz kiedy pijány bez rozumu chodzi *RejWiz* 137v, 2, 8, 15,

16, 20v (19); Pofilę ie w Pánie/ á w imię ie⁸⁰ będą chodzić [*in nomine eius ambulabunt*] *Leop Zach* 10/12, *2.Reg* 5/10, *3.Reg* 3/14, *Prov* 28/18, *Eccli* 13/16, *Philipp* 3/17, 18; *RejFig* Dd; *RejZwierz* 16v, 91, 139v; Przez cztherdziefci dni chodzi nic nie iedząc. *BibRadz* *1.Reg* 19 arg, *Ex* 18/20, *Ios* 14/8, *4.Reg* 21/21, *Iob* 34/8, *Ps* 143/8 (10); *BielKron* 66; *Prot* Cv; *SarnUzn* F2; *SienLek* 5; *GórnDworz* M2v, R3; *RejPos* 6v, 72, 184, 209v, 249, 335v; *RejPosWiecz*² 94; *BielSat* D2, D4; A ow fobie wÍpaniły z rozważnym rozumem zawždy wefoło chodzi *RejZwierz* 87; dopirko nędznicy poznacie co tho ieft chodzić bez obrony á bez opieki iego. *RejZwierz* 206v, 49v, 53v, 64v, 237v; byście fie chronili kázdego brátá ktory nierządnie chodzi *WujJud* *ktv*; *RejPosWstaw* [21²]v; y chodził [*habitavit*] Abráhám wziemi Peliiftymfkiey wiele dni. *BudBib* *Gen* 21/34; Kto chodzi z mądremi/ mądry bywa *BudBib* *Is* 29/1, *Iob* 30/28, *Prov* 20/19, *Iudith* 13/19, *Eccli* 19/23; *BudNT* t marg, *1.Thess* 4/1 [2 r.]; *CzechRozm* 38v, 112v; *Paprpán* D3v, K2v, K4v, L3v, Bbv, Bb3; *SkarJedn* 322, 393; Gdy w tym ímutny bárzo chodził/ iednemu fię towarzyszewi zwierzył ciężkości oney swoiey *SkarŻyw* 290, 114, 226, 300, 307, 337, 352, 558; *KochJez* A2v; *KochMRot* A3v, B2v; *ReszList* 191; A Enoch był żyw trzy ftá sześćdziesięt y pięć lat/ y chodził z Bogiem *WerGość* 263; *PudlFr* 70; *ArtKanc* C17, O16v, R19v; *BielRozm* 27, 30; *ZawJeft* 36, 38; *GrabowSet* C4; *LatHar* 162, 171, 613; *WujNT* *Act* 21/24, *2.Cor* 5/7, s. 682, *Philipp* 3/18, *Col* 1/10, *1.Ioann* 2/6 [2 r.], s. 844; *KmitaSpit* C, C4v; My też z fercá do świętych Bożych tełkniąc/ drogi fię ich trzymaymy/ którą chodzili *SkarKaz* 638a, 122a, 314a, 580a, b.

chodzić między kim, między czym (16): *OpecŻyw* [34]v; iako zawždy w niewinności chodził między ludem żydowskim *WróbŻołt* gg8; *RejPs* 125, 136; *RejWiz* 33v; *RejZwierz* 23; *BibRadz* *Lev* 26/12, *Ier* 37/4, *4.Esdr* 3/33; *BielKron* A5; *RejZwierz* 54, 82v, 136v; *BudBib* *Lev* 17/8; *KotakSzczęśl* B; *WujNT* *Apoc* 2/1.

chodzić pod czym (28): *BielKron* 429v; *RejAp* 22, 70, 84v, 104v, 106, 120; chodzilihmy pod niewolą á pod frogofcią zakonu *RejPos* 33; Prorocy święci iego/ ktorzy chodzili iáko pod iárzmem pod ciężkością zakonu ftárego *RejPos* 240v, 34, 44v [2 r.], 47v, 85, 221v (13); *RejZwierz* 128, 198v, 259v; *CzechRozm* 228v; *CzechEp* 37.Cf »pod brzemieniem chodzić«, »pod jarzmem chodzić«.

chodzić przed kim, przed czym (75): *OpecŻyw* 177; *TarDuch* E2v; iuż bełpiecznie będę chodził przed oblicznością twoią *RejPs* 171, 31v, 36, 147v, 190v; *MurzHist* L2v; *LubPs* H4 marg, T, X2v [2 r.]; *KrowObr* 27v; *Leop* *2.Par* 7/17 [2 r.]; á iżbyś z pokorą chodził przed Bogiem twoim. *BibRadz* *Mich* 6/8, *Gen* 24/40, *2.Par* 7/17 [2 r.], *Ps* 50/12, 116/9; *BielKron* 18; *RejAp* 120v, 186v, 187, 192; dziękował pánu bogu/ chodząc przed nim we wżem przykazaniu iego *HistRzym* 46v; á nigdy nie chodzifz bez tego trądu/ tho ieft bez márnego grzechu/ przed Máyełtatem Páńłkim. *RejPos* 216, 30v, 80, 86, 110, 124 (30); *RejPosWiecz*² 95v; *RejZwierz* 23, 192; przed Bogiem chodził Noe. *BudBib* *Gen* 6/9; y zbuduię mu dom wierny że będzie chodzić przed pomázáncem moim po wżytki dni. *BudBib* *1.Reg* 2/35, *Gen* 48/15, *1.Reg* 2/30, *3.Reg* 8/25 [2 r.], *Ps* 114/9, *Mal* 3/14; chodź przedemną/ (to ieft ták fie rządz w tym żywoćie/ iáko fie mnie ípodoba) *CzechRozm* 75; *SkarŻyw* 114, 261; *NiemObr* 17; *ArtKanc* A18, L9; *SkarKaz* 350b.

chodzić za kim, za czym (58): Ktorzy zá cyáłem w żądzy nyeczyłtołci chodzą *KromRozm* I D2v, D3; *MurzNT* 93v, *Ioann* 10/27; *KrowObr* B4; a nie będą chodzić zá złołcią fercá fwego nagorłłego.

Leop Ier 3/17, *Deut* 11/28, *1.Par* 5/25, *Ier* 16/12; Y nie będą chodzić dálej zá vporem złoŕliwego fercá ſwego. *BibRadz Ier* 3/17; á nie chodźcie zá Bogi cudzemi ná wáŕz vpadek. *BibRadz Ier* 7/6, *Deut* 28/14, *Ios* 14/9, *Iudic* 2/19, *Ps* 81/13, *Ier* 7/9 (10); Assector, Vítáwićnie násláduye/ chodzę zá kim. *Mqcz* 385a; *RejAp* 119 [2 r.], 141, 195; iż ſie on záwždy o ty ſtára/ á nigdy ich nie opuſzcza/ kthorzy chodzą zá nim. *RejPos* 83, 81v, 82, 187v, 271; *BudBib* 3.Reg 14/8, *Ier* 25/6; Chriftulá náſládować: á práwie zá nim ſtopámi iego chodzić. *CzechRozm* 225, 174, 225, 225v, 226, 233 (12); *ModrzBaz* 39v; *CzechEp* 26, 62, 106, 368, [396], [415]; *NiemObr* 10, 115; *ArtKanc* P7, S16v; Ci chodzą zá Báránkiem gđziekolwiek idźie. *WujNT Apoc* 14/4, *2.Petr* 2/10, s. 872; áby ſię náuczył wſzytko z ráđą czynić/ [...] y zá ſwemi áffektámi nie chodzić *SkarKaz*)(4.

chodzić po czym (45): *LibLeg* 10/59v; Droęę tę rácz mi oznáymić po ktorey mam chodzić *LubPs* ee5, bb, bb6v; *BibRadz Deut* 13/5, *Iudic* 2/22, *Is* 48/17, *Ier* 42/3; á náucz ie dobrej drogi po ktoreyby chodźili *BudBib* 2.Par 6/27; *KochPs* 208; *NiemObr* 80.Cf »chodzić po drodze«, »po ſwiecie chodzić«, »chodzić po ſcieżkach«, »po ziemi chodzić«.

chodzić w czym (387): *TarDuch* E2v; á tedi więcz będę chodził w prawdzie twoiey *WróbZólt* 85/18, 22/4, 88/16, 31, gg8, 118/1 [2 r.] (11); *RejPs* 33v, 147v, 163, 190v; *LibLeg* 11/154v; *KromRozm I* B4v, D2v, D3, E3; *MurzNT Ioann* 8/12; kto mye náſláduye nye chodzi w ćyemnoſćyach. *KromRozm III* B8v; *LubPs* D2v, F2v, F3, Gv, G2 (18); *SeklPieś* 20; Aby wſzyſcy według powołańia y poſwięceniá ſwego/ w dobrych vtzyńkach chodzili *KrowObr* 61v; áby ſie vítáwitznie modlili/ wtrzewoſci chodzili *KrowObr* 62v, 6, 59v [3 r.], 61v, 64, 187, 258; *RejWiz* 8v, 49v [2 r.], 58, 79v, 88 (19); ktory chodził w proſćoćie ſwey. *Leop Is* 57/2; A byli oboie ſpráwiedliwych przed Bogiem/ chodząc we wſzytkich przykazaniach y vſpráwiedliwieniach Páńklich bez przygany *Leop Luc* 1/6, *1.Par* 5/25, *Iob* 8/6, 18/8, *Ps* 37/6, 85/11 (16); *RejZwierz* 131; Ale y Lot ktory chodził w towarzysłthwie z Abrámem/ miał też wiec doſyć/ wołow y namiotow. *BibRadz Gen* 13/5, I *7, *Gen* 18/5, *3.Reg* 6/12, 8/61, 15/3 (20); *BielKron* 79v; *GrzegRóżn* C4; *Mqcz* 363b; *SienLek* 92; *RejAp* 30, 118, 120v, 185, 186 (8); *HistRzym* 40v, 46v; iáko záwždy wierny chodzi w opiece Páńkiewy *RejPos* 39v, 7v, 14v, 15, 15v, 17 [2 r.] (85); *RejPosWiecz*² 93v [2 r.], 95v; *RejPosWiecz*³ 98v; *GrzegŚm* 24; *KuczbKat* a2, 110; będzieſz záwždy chodził w beſpieczney nádziei *RejZwierc* 128, 134v, 136v, 173v, 190 [2 r.], 192 (10); *RejPosWstaw* [41⁴v, [110²], [110³]; *BudBib* 3.Reg 6/12 [2 r.], *Iob* 31/5, *Ps* 77/10, 85/11, 137/7 (16); *BudNT Rom* 6/4, *Eph* 5/3; ktoryby potym w ćiele też chodzić miał/ gdy ſie wprzod bes ćiáſlá nábuiał. *CzechRozm* 38v, 39 [2 r.], 116v, 210, 213, 214, 256, 259; *KarnNap* B2v; *ModrzBaz* 94v; *SkarJedn* 8, 401; że Anioł w perſonie Bożey okázuiący ſię/ chodził ták w kłztałćie ludzkim *CzechEp* 262, 3, 23, 37, 116 [3 r.], 131 (11); *NiemObr* 18, 79; *KochEpit* A3v; *KochMROt* A4; *WerGoſć* 209, 267; *ArtKanc* A16v, A18, E6, L5v, L9 (12); *BielRozm* 9; Długi tzas niebozeta wnierzadzie chodzili *Paprup* A3; *GórnTroas* 4, 32; *GrabowSet* B4, D4, K4; *LatHar* 305, 685, 737; *KoſakSzczęſł* B, B4; *WujNT Luc* 1/6, *Ioann* 8/12, s. 338 *marg*, *Rom* 6/5, 13/13 (23); á ſpraw to/ ábychmy chodzili w roſkazániu twoim *SkarKaz*)(3v, 2a, 8b, 315b, 350b, 516a, 638b. Cf »w beſpieczeńſtwie chodzić«, »w błędzie chodzić«, »chodzić w błogóſławieńſtwie«, »chodzić w bojaźni«, »w jednej cenie chodzić«, »chodzić w drodze«, »w jarmie chodzić«, »chodzić w ſcieżkach«, »w żalobie chodzić«.

W porównaniach (106): *RejPs* 63v; Tak ci chodzi by łzalona/ a prawie beż pamięci *RejJóz* C5, D5, F3v, P2v; Iako Błazen takem chodził. *RejKup* t8v, bb2; *BielKom* F; *LubPs* H4 marg, L4v; *KrowObr* 27v, 121v; Ze chodzi by ftłuczony bez rozumu práwie *RejWiz* 41v; Czwarty rodzaj iuż też łą oni wżeteczniczy/ Co chodzą by łzalani vbodzy nędznicy *RejWiz* 78, 11, 12v, 26, 39v, 41 (21); *RejZwierc* 69v; *BielKron* 181v; *RejAp* 30, 120v, 148, 168; iż tu łobie chodzi iáko paw/ buiáiąc po łzyrokółciach łwiátá tego *RejPos* 204, 17, 61, 76v, 80, 108v (23); *RejPosWiecz*² 94 [2 r.]; *KuczbKat* a2; Leż zázwdy chodzi by Gęś ofzemłána/ A prawdá iáko krolewná vbrána. *RejZwierc* 216; Coż páni ftára działamy/ Práwie iuż łwiát opulzczamy/ Puginęły y biełiády/ Práwie chodzimy by báby. *RejZwierc* 235v, 2, 7, 61v, 82v, 85 (28); *BudBib Soph* 1/17; *PaprPan* X4v, Z2, Aa3v; *ModrzBaz* 94v; *SkarŻyw* 134; *KochFr* 28; A on chodzi iákoby go teraz gárnarcz z gliny vlepił *WerGość* 236; *BielRozm* 9; *GórnTroas* 4, 34; *GrabowSet* P2; *PaxLiz* B2.

Przysłowia: Kto łie zázwdy łtrzeże ten bezpiecżno chodzi. *BielŻyw* 41.

Gdy kto ná łwiece nábełpiecżniey chodzi/ Ten iáko dudek łam w łidło vgodzi. *RejZwierc* 230.

Zwroty: »bezpiecżnie (a. przeżpiecżnie), w bezpiecżeństwie chodzić« [*szyk zmienny*] (20 : 9): *BierEz* L4v; *BielŻyw* 41; *RejPs* 136, 171; *RejKup* z6; *LubPs* bbv; A káždy im bełpiecżniey w łwym vporze chodzi/ Tym rychley nie obaczý gđzye w łidło vgodzi. *RejWiz* 8v, 137, 172v; *BibRadz Prov* 3/23; A thák thu obáčż w iákim bełpiecżeństwie chodziłf/ á iáko możełż zázwdy być łrog łprzećiwnikowi łwemu *RejPos* 78, 37v, 86, 110v, 177, 206v (14); *RejZwierc* 128, 138v, 198v, 230; *SkarŻyw* 261.

»w błędzie chodzić« (1): Zrzáđenje pierwłze po Bodze/ Dáło łudziem tu dwie drodze: Ktorzy łch nie dobrze wiedzą/ w błędzie wielkim zázwdy chodzą *BierEz* F.

»chodzić w błogółławieństwie« [*szyk zmienny*] (11): A czoż łie inłżego nád tákim cżłowiekiem może łtác/ łedno iż iuż vłtáwicżnie beđdzie chodził w błogółławieństwie Páná łwoie⁸⁰ *RejPos* 65, 16v, 30, 44, 63v, 86 (11).

»chodzić w bojáźni« [*szyk zmienny*] (15): *RejPs* 36; *LubPs* aa6v; Then Enoch chodził w boiáźni Bożey [*ambulavit Chanoch cum Deo*] á pothym nigdy nie był widzian. *BibRadz Gen* 5/24, I *4; *RejAp* 192; *RejPos* 44v, 57v, 58, 305, 306, 350; *SkarŻyw* 114; *GrabowSet* P3; kośćiół po włżytkiej łudłkiej źiemii y Gálileiey y Sámárie y miał pokoy/ y budował łię chodząc w boiáźni Pánłkiej [*ambulans in timore Domini*] *WujNT Act* 9/31; *GosłCast* 35.

»pod brzemieniem chodzić« [*szyk zmienny*] (2): *RejAp* 32v; pod ktorých [*grzechów*] brzemieniem chodząc/ połłuzny był Bogu *CzechEp* 317.

»w jednej cenie chodzić« = *mieć tę samą wartoć* (1): Ták tu chudy iáko pan w łedney cenie chodzi *PaprPan* T2.

»chodzie drogą, po drodze, w drodze, na drogę« = *ambulare in viis a. per viam* *Vulg, PolAnt* [*szyk zmienny*] (88 : 10 : 10 : 2): *OpecŻyw* 54v; aby vmiál tą drogą chodzić *WróbŻołt* 31/8, 100/6, 118/3 qq7, 127/1; *BielKom* B4v, B6, E8v; Chodząc drogámi memi/ iużby był włżytko k myłłi miał *LubPs* S4v; A tu vłtáwicżnie chodzą w łwyętych drogach yego *LubPs* cc6, X3, aa4v, aa5, bb4, eev; *Leop Deut* 5/33, 11/22, 30/16, 3.Reg 3/14, 2.Par 21/6 (9); *BibRadz 3.Reg* 8/58, 11/33, 38, 15/26, 4.Reg 21/21 (13); chodził drogámi Bożemi *BielKron* 4v; á chodź po drogach łercá twego *BielKron* 82; żeś

nie chodził drogami oycá twoiego *BielKron* 86, 3v, 45, 76v, 78v, 79v (12); *KwiatKsiąz* Fv; *RejAp* 102, 158v; którzy tą drogą przez śmutki wielkie dla Bogá chodzili *HistRzym* 122v; *RejPos* 112, 204v, 349, 349v, 350; Kto iest prawie błogolławiony/ á práwą drogą chodzi. *RejZwierc* B2, 138 [2 r.], 138v [4 r.], 142 *marg*, 206 [2 r.], *Aaa4*, *Aaa4v*, *Bbbv*; *WujJud ktv*, 39v, 40 [3 r.], 42v, *Nn2*; *BudBib Eccli* 49/11, *Deut* 8/6, 30/16, *1.Reg* 8/3, 5 (9); *MycPrz* I [A3]v; *BudNT Act* 14/16; Nie chodźcie ná drogę Pogánów *CzechRozm* 235, 38v [2 r.]; *ModrzBaz* 23v; *CzechEp* 106, 340; *NiemObr* 78; Chodźcie drógą oycá śwého *KochMRot* A3v; *ArtKanc* P20v; *GrabowSet* O2, Q4v; *WujNT Act* 17/15, s. 860; *WysKaz* 7, 21; *SiebRozmyśl* A2v, Bv; *SkarKaz*)(2v; *GosłCast* 35; *SapEpit* B4v.

»dwie ma drogami chodźcie« = *postępować obłudnie* (1): Biádá temu [...] / który dwiema drogami chodźcie. *SkarKazSej* 662a.

»gościńcem chodźcie« (1): Kto ná niewinne foldruiący? [...] Czyli ci którzy się prawym gościńcem chodźcie rozumieją: chociaż śpofnie od Chriftułá błądzą? *CzechEp* 98.

»w jarzmie, pod jarzmem chodźcie« (3 : 1): Znák dawáiąc iż choć się tu wolnie rodzimy / Przed się iednąk pod iármem do śmierci chodzimy. *RejWiz* 88, 55; w iármie ty Litwinie przyrodzonym iáko wól chodźcie *OrzQuin* Q4; *GórnDworz* Gg3v.

»posłem chodźcie« = *posłować* (1): Do Turek posłem chodźcie *KochFr* 53.

»przodkiem chodźcie« = *być najlepszym* (1): REy bowiem iáko mówią ty śam w Polścze wodźcie / W náłzym Polśkim ięzyku ty śam przodkiem chodźcie. *RejZwierc* A4v.

»pustopas chodźcie« [szyk zmienny] (7): Wieź że iest Boża wola ábychmy ták żyli / A pułtopás iáko źwirz nigdy nie chodzili. *RejWiz* 57v, 88v, 138v, 139, 178; *RejPos* 331v; *RejZwierc* 83v.

»społu chodźcie« (1): Gdyż się też opowiadáć raczy / iż on zázwdy więczy pilen zábładzonych owieczek swoich / niżli tych ktore śpołu chodzą w oney wdzyęczney śpołeczności świętego zgromádzenia iego *RejPos* 183.

»chodźcie stady« (1): Y Kxieža choc chodzą śtady Mało y w nich znajdzie rady *RejKup* p3.

»w stadku (a. stadzie) chodźcie« [szyk zmienny] (2): Dobrzy w iego reyefrá ci nigdy nie wchodzą / Chociay tu w iednym śtadku śpołu z złemi chodzą. *RejWiz* 79v; *RejAp* 118.

»stopami chodźcie« [szyk zmienny] (9): to iest tych którzy śtopami wiary oycá Abráhámá chodzą. *CzechRozm* 74v, 79v, 174, 225 [3 r.], 233; *CzechEp* 49; *WujNT* Ddddddv.

»stroną chodźcie« = *stronić, unikać* [szyk zmienny] (10): Iuż y zyłk śyn moy ś[f]ortuną Chodza śobie jnńlá śtroną *RejKup* p3; A od twego przykazánia zázwdy śtroną chodzą *LubPs* aa5v, H4; *RejWiz* 31v, 33v, 44; *RejAp* 30; Wnet będą mówić iż tho s tego nic dobrego nie będzie / bo wśzytko fántáłtykuiąc śtroną chodźcie. *RejZwierc* 24v, 85, 113.

»chodźcie ścieżką, po ścieżkach, w ścieżkach« = *insistere vestigiis* *JanStat* [szyk zmienny] (7 : 5 : 1): *RejPs* 84, 175; *KromRozm III* G5; Błogolławiony to człek coś ty mocą yego / Który chodźcie w ścyefłkach twych s śercá vprzeymego *LubPs* S6v, aa6v, bb4; *RejWiz* 97, 136; y będziemy chodźcie po ściefłkach iego [et ambulabimus in semitis eius] *Leop Is* 2/3; á nigdy nie chodź ściefłką żywotá złego *HistRzym* 60v; y náucz y nas drog swoich / y chodźcie będziemy ściefłkami iego. *SkarJedn* 9; *KochPs* 83; *SarnStat* 48.

»po, na świecie chodzić« [szyk zmienny] (11 : 2): *RejKup* r7v; *KrowObr* 200, 223v, 229v; Także ludzie na świecie też chodzą by wciekli. *RejWiz* 72v; Póki będzieś w tej nędzy po tym świecie chodzić. *RejWiz* 107, 47v, 87, 127; *BielKron* 24v; *RejZwierc* 158, 230; *GórnTroas* 32.

»chodzić za tarczą« = *być pod osłoną* (3): Już thaki za bezpieczną tarczą zawždy chodzi/ Ze go żadna przygodá nigdy nie vgodzi. *RejWiz* 103; *RejZwierc* 194v, 195v.

»wolno (a. wolnie) chodzić« [szyk zmienny] = *być wolnym* (12): *FalZioł* IV 56b; niechbi sobye wolnie chodziły po pansthwy nałchim *LibLeg* 10/59v, 11/159v; *RejZwierc* 125v; Na ten czas chodził Ieremiałz wolno między ludźmi [*libere ambulabat in medio populi Vulg*] *BibRadz Ier* 37/4; Pułzcżon potym przez Neroná y wolno chodził *BielKron* 143, 395v, 416v, 466v; *KochPs* 181; *SkarŻyw* 300; *GórnTroas* 15.

»po, na ziemi chodzić« = *super humum gradiri Vulg* [szyk zmienny] (8 : 1): Animal terrestre, [...] Zwyrzę co pożyemy chodzi. *Murm* 44; *BartBydg* 157; *HistAl* M5v; *Leop Deut* 12/1, *Is* 42/5; *RejPos* 332v; WSzyłcy/ ktorzy po ziemi chodźicie/ Ku czci pánu wełoło krzyknicie *KochPs* 149, 92; Wżytko co fie rodzi/ Bądz po ziemi chodzi *SzarzRyt* A.

»w żałobie chodzić« = *lugere Vulg* [szyk zmienny] (10): *RejWiz* 165v; *RejZwierc* 14; Prosequi lachrimis mortuos, Opłakáwac śmierć ych. W żałobie chodzić. *Mącz* 386a, 331a; *SkarŻyw* 349; *KlonŻal* B; *WujNT Matth* 9/15; Iáko Egipt wżytek 70. dni Iákobá płakał/ to ieft w żałobie po nim chodził. *SkarKaz* 385a, 5b, 385a.

Szeregi: »być a (i) chodzić« (2): *RejAp* 118; iż zawždy była á chodziła w boiáźni Bożey przed oblicznością świętą Páná śwego. *RejPos* 305.

»mieszkać a chodzić« (1): ábowiem miełzkáiąc á chodząc między pogány/ widzialem ie kwitnącymi *BibRadz 4.Esdr* 3/33.

»chodzić a przebywać« (1): á co ieft Kołcioł zebránia náłzego Krześciánłskiego/ w ktorým day Pánie Boże nam vřtáwicznie chodzić á przebywać *RejPos* [137]v.

a. Ulegać, być posłusznym (85) :

chodzić podług (a. *wedla*, a. *wedle*, a. *według*) *czego* (83): *BielKom* C3; Ktory ná wřfem myał chodzić wedle woley yego *LubPs* S2, O6 *marg*, R5, S2 *marg*, Xv *marg*; *GroicPorz* ppv; ktorzy według włálnych swoich żądź będą chodzić *KrowObr* 240, 138, 138v; *RejWiz* 131; Y chodzili według zwyczáiow onych Narodow [*ambulaerunt iuxta ritum gentium*] *Leop 4.Reg* 17/8, *Ier* 9/13, *Act* 22/12; y chodźileś wedle rad ich *BibRadz Mich* 6/16, *Gen* 6/9; *RejAp* 59v; ktokolwiek będzie chodził wedle woley iego *RejPos* 127v; Duch Boży nie ieft z wámi/ á wedle świáthá chodziecie *RejPos* 144v, 21, 39v, 40v, 42v [2 r.], 43 (48); *RejZwierc* 192; *WujJud* 17; ktorzy wedle żądź swoich chodząc/ mocy Bożey nieználi. *BiałKaz* D4; *BudNT Rom* 8/1, 4, 1.*Cor* 3/3; *CzechRozm* 225; *CzechEp* 116; *ArtKanc* P5; *KołakSzczęśl* A3v; ktorzy nie podług ciála chodźimy/ ále według ducha. *WujNT Rom* 8/4, *Mar* 7/5, *Act* 21/21, *Rom* 8/1, 1.*Cor* 3/3, 2.*Cor* 10/2, *Eph* 2/2, 2.*Ioann* 6.

Zwrot: »po [czyjej] woli chodzić« [szyk zmienny] (2): *PaprPan* Gg3v; BOgá fię bać dźiatki trzeba [...] Y po iego woléy chodzić *KochMROT* A2v.

b. *O ciąży; partum ferre, uterum ferre Mącz, Cn; gerere utero Mącz; continere in albo, gestare in albo, gestare in utero, partum gerere Mącz (34)* : Przetho brzemiennie maią fie laznie wiarować/ wyjąwszy gdy iuż nadedniem chodzą *FalZioł V 30v; CzechRozm 135v.*

chodźć z kim, z czym (9): Z tych rzeczy pewnie fie nadzieway chore⁸⁰ á mdłe⁸⁰ dzieciątka: z ktorim na ten czas niewiafta chodźć. *FalZioł V 17d, V 17d. Cf Zwroty.*

Zwroty: »bydłem chodźć« (1): Forda, Bos pregnans, Która bydłem chodźć. *Mącz 133d.*

»brzemienną, brzemienna, z brzemieniem chodźć« [szyk zmienny] (3 : 1 : 1): *PatKaz II 76; żoná Fineefowá/ chodźć brzemienna [praegnans erat] Leop 1.Reg 4/19; CzechRozm 141; iłz pánná zbrzemieniem chodźć. SkarŻyw 183; GórnTroas 63.*

»ciężka, ciężką chodźć« [szyk zmienny] (5 : 1): *FalZioł I 155b; á krolowá iuż chodźć ciężká HistAl A4v; Mulier gravis, Ciężká chodźć. Mącz 149c, 121d, 483c, 509d.*

»działkami (a. dziećmi), z działkami (a. z dziećmi) chodźć« (7 : 2): iefłi niewiafta z dziećmi chodźć *FalZioł V 15, IV 34c; Partum ferre dicitur femina, Dziećmi chodźć/ Brzemienną być. Mącz 121d, 149c, 509d; ktora iuż przedtym począwłzy działkami chodźć? CzechRozm 135, 127v; GosłCast 23; KlonWor 63.*

»z synem (albo z dziewką), synem (albo dziewką) chodźć« (4 : 4): Iefłi z fynem albo z dziewką: chodźć. *FalZioł V 15, V 15; Znáci iefłi Páni/ Dźiewką álbo Synem chodźć. SienLek 112v marg; pewnie fynem chodźć SienLek 112v, 112v; iefłi fynem iefłi dziewką chodźć. CzechRozm 135, 135v; bo gdy z tym złym fynem ALEXándrem chodźć KochOdpr D2v.*

»płodem chodźć« (1): Gerunt utero sexagenis diebus, Po fżeśćidziefiąt álbo přes fżeśćdiefiąt [!] dni płodem chodźć. *Mącz [390]c.*

3. *Starac się, zabiegać (19)* : á wyznawłzy ią [prawdę pańską] pochlebuią chodźć przedfię owym co im o coźkolwiek v nich idzie. *RejAp 179v.*

chodźć (o)koło kogo, (o)koło czego (11): a to mayą na bacnołczy dobrej myecz, y otho sye pylne staracz y okolo the⁸⁰ chodźć *LibLeg 10/70, 11/26; GliczKsiąż G5v; Leop 1.Mach 11/1; tak długo chodźć okolo tego áź ią zwiodł łobie BielKron 462v, 52; RejZwierc 64; SkarŻyw 62, 207; Koło wśelkiey połługi vprzeymieś chodźć. LatHar 518; SarnStat 259.*

chodźć za czym (2): kthorzy zá łuknią/ á kołztownieyłzym vbiorem chodźć *GórnDworz L6; ModrzBaz 55.*

chodźć o czym (5): O dzyefięćinę klną popi/ Tobyećby to o tym chodźć/ Iákoby to połtánović *BielKom A2v; RejWiz 109, 177v; y tak chodźć o tym/ Ze muśiáła być iego poślubioną potym. KochFr 87; PaxLiz E2v.*

4. *Nosić się, ubierać się, nosić, mieć coś stale przy sobie; incedere Mącz, Cn; grassari, ire Cn (377)* : Czemuż pry w ten czas łpokoyny/ Chodźć takó bárzo zbroyny. *BierEz P3v, 114; BielŻyw 108; RejRozpr H3v, I3; LudWieś A3v [2 r.]; RejKup t8, cc5; GliczKsiąż F4v; KrowObr 129; By też wierę iáko Paw vbawłzy fie chodźć. RejWiz 98v, 18, 92v, 104; RejZwierc 80; BielKron 459; GórnDworz L7 [2 r.]; BielSat Dv; RejZwierc 50v; rádźi chodźćie vpltrzywłzy łię śrebrzem y złotem. ModrzBaz 143, 14v; PudłFr 73; BielRozm 25; GórnTroas 12, 28; SarnStat 431; ZbyłPrzyg A3 [2 r.], A3v, B2, B3v.*

chodźć bez, przez czego (7): Ci Mnifzy bes tzapek/ bes botow/ bes łfukien chodzili *KrowObr* 137; *BielKron* 260v; kiedy kto chodźć bez vbránia *GórnDworz* Iv; *RejPos* 82v; *BudBib Bar* 5/30; *KochFr* 15.Cf »bez broni chodźć«.

chodźć po jakimu (4): *GórnDworz* N5; *RejZwierc* 243v; Ci ktorzy v was po Turecku chodźć/ wino niż wodi wołą. *GórnRozm* D3, D3.

chodźć z czym (44): *BierEz* P3v; kładz do obuwy mech ktori na dębie rołcie, á tak z nim chodz. *FalZioł* V 65; *RejKup* t7v, v3; A tá iedno bełpiecznie vmie nas rozeznác/ Od onych błędnych źwirzát ktore chodźć z rogi *RejWiz*; *UstPraw* K2 [3 r.]; *RejFig* Bb2; błáznował krolowi chodźć s kijem iáko błázen *BielKron* 105v, 23, 261v, 430v; Więcz iedni gołą brody/ á z wáfy chodźć *GórnDworz* L6; *RejZwierc* 28v, 165; *CzechRozm* 234 *marg*, 234v [3 r.], *2v; A iák żywo w tym miełcie ták łie męźni rodźć/ Poznay y łam widźć to z iákim Herbem chodźć. *PaprPan* G, S4v; *ModrzBaz* 84v [2 r.]; *SkarŻyw* 399; *BielSjem* 22; *BielRozm* 10; Claviger – Ten ktori zbuławań chodźć. *Calep* 204b; Mój to obyczay záwždy z łukiem chodźć. *KochFrag* 45; *SarnStat* 16 [2 r.], 500 [4 r.], 858, 871. Cf »z bronią chodźć«.

chodźć na czym (3): Anypodetus, [...] Bołak/ Mnich. ktorý ná drevniánych trepkách chodźć. *Mącz* 12a, 367a; Noźká záwždy chędogá/ bo chodźć na korku *BielSat* D2v.

chodźć w czym (221): botz ktorzy w miękkiem odzieniu chodźć/ w krolewłkich palátzách miełłkaiań. *OpecŻyw* 47v; *ForCnR* E3v; W łzkorniách á w trzewikoch łmierdzáczych chodźć: ielł rzecz brzydka. *FalZioł* V 65; *BielŻyw* 29, 46; *GlabGad* L; *MiechGlab* 62; *RejPs* 51v; *LibMal* 1543/69v, 70, 75, 75v [2 r.], 1544/81v (21); *RejRozpr* E4v, I3; Teź łtey welny chodźć w łubie. *RejKup* h3v, Xv; *HistAl* D4v; *MurzNT Matth* 6/25, *Luc* 7/25, 20/46; *BielKom* F4; *GliczKsiąź* F2v, F4v [2 r.], G6, H2; Tedy m łie ya oblokłłfy chodźć w w łofienicy *LubPs* I3; wkomźách y w dáłmuciacz chodźć *KrowObr* 36v, 61v [2 r.], 106, 106v [5 r.], 107 [2 r.], 126v (17); Ieden chodźć w powrozye/ á drugi w birecie *RejWiz* 183v, 15v, 33v, 89, 126, 141v, 153v; *Leop Ruth* 3/15, 3.*Esdr* 3/6, 1.*Mach* 8/14; Ktoź wiewał by mołoko w iápończy chodył. *RejFig* Cc7v; *RejZwierc* 35v, 123, 127, 131; *BibRadz* I 48c *marg*, *Lev* 19/19, 2.*Reg* 20/8, 1.*Mach* 11/58; *Goski* 15; iż w tych czápkách chodźć ktore znáczyły wielkie wefełe po w łytkim miełcie. *BielKron* 145, 4v, 10, 13v, 25v, 110 (31); Cucullatus, Ktorý w kápicy chodźć/ Kápicznik/ Mnich. *Mącz* 70d, 453d [2 r.]; *OrzQuin* Kv, P3v [2 r.]; *Prot* B2, D; Chodźć w kápturze á krew pufzczay. *SienLek* 43v; *RejAp* CCv, 36v [2 r.], 37, 37v, 142, 170v, Ee2; *GórnDworz* K2v; *HistRzym* 12; Nie chodźć w Szárlacie/ w Háłłafie/ w Dáłmucium/ áni w żádney wymyłłoney kápicy *RejPos* 13, 138v, 170v, 228, 298v; *BielSat* B3, D3; y w odzieniach Sodomłkich chodźć *GrzegŚm* 59, 27; Vźrzyłz go w łzárzy czo chodźć w zieleni. *RejZwierc* 229v, 20, 53, 57v, 103v, 111v, 178v, 243; *BielSpr* 2; *MycPrz* I B2; *Strum* P3v; *CzechRozm* 39; *PaprPan* B3v, Gg3v; *ModrzBaz* 50v, 51 [3 r.], 109v, 142; *KochPs* 49; *SkarŻyw* 52, 74, 92, 98 [2 r.], 185 (9), *MWilłHist* E4v, Gv; Y owcá w wełnie nie dla łiebie chodźć *StrykKron* 279; *CzechEp* 165, 348; Dwór w łyzyłtek wczérni prze cię/ Kryłki/ chodźć. *KochFr* 27; *KochMRot* A4v; *WerGość* 223; *BielSjem* 4, 23 [2 r.]; W czérwonéy czápcie chodźć *KochPieś* 21; *PudłFr* 33, 49, 54; *ArtKanc* K; *BielRozm* 12, 30; Soleatus – Ten ktori wtrzewikách wirzezanich chodźć. *Calep* 988b; *KochFrag* 18; *WyprPl* A2v; *KołakSzczęśł* B2v; Strzeźć łię Doktorow/ ktorzy chcą chodźć w d ługich łzátách/ y być pozdrawiań ná ryńkách *WujNT Mar* 12/38, s. 220 *marg*,

Luc 20/46, *Apoc* 3/4; *WysKaz* 42 [2 r.]; *SarnStat* 262, 293, 665, 920; *KmitaSpit* C; *CzahTr* F2, L2; *SkarKazSej* 668a; *KlonFlis* E2; *KlonWor* **v, 14, 49; Drugá chodźi by Turczyn w wyłokim kiwiorze. *ZbylPrzyg* A2v, A4 [2 r.], B, B3, B3v, B4v. Cf »chodzić w bieli«, »chodzić w żałobie«.

Zwroty: »chodzić w bieli« (1): Będą zemną chodzić w bieli: ábowiem godni fą. *WujNT* 278.

»boso chodzić« [szyk zmienny] (18): Bo fom chodzył wkaždy pyątek *RejKup* g5, r6v; *BielKron* 272v, 394v, 443v, 462; *RejPos* 100, 225v; *BielSat* I4v; Włzyfcy iego vczniowie bofo chodzili *SkarŻyw* 575, 32, 454, 573, 576; *ReszList* 176; *BielSjem* 15; *SkarKazSej* 705b [2 r.].

»z bronią, bez broni chodzić« = (nie) być uzbrojonym [szyk zmienny] (6 : 1): Abowiem wedle Prává/ Podwoyfki nie má z bronią chodzić. *GroicPorz* g4, h2 [2 r.]; *BielKron* 346; *BielSpr* 59; á ludzie waleczni nie chodzą bez broni *GórnRozm* E2v, E3.

»brudno chodzić« (1): Brudno chodzą/ plugáwe zápuřczáią włofy *KlonWor* 53.

»chodzić chędogo (a. ochędoźnie)« (3): *RejWiz* 93; Dobrzeć wam chodzić chędogo. *RejZwierc* 235v; *BielSjem* 7.

»nago, nagi chodzić« = *nudus ambulare* *Vulg* [szyk zmienny] (40 : 1): zawždy nago chodzimy *HistAl* I5v, H8v, I; *GliczKsiąż* C5, G8; *BibRadz Apoc* 16/15; ludzie byli grubi á prości a nágo chodzili *BielKron* 3; Wiele ich nágo chodzą *BielKron* 452, 8, 22, 126, 261, 268v (24); *Mącz* 150d; *RejAp* 134; Cżemu nágo nie chodźifz? *RejPosWiecz*³ 98, 98; *CzechRozm* 39; *ReszList* 176; Bez práwá/ y bez wftydu wlyztycy nágo chodzą *GórnTroas* 71; *KolakSzczęśl* C; *WujNT Apoc* 16/15; *SkarKazSej* 705b [2 r.].

»(wymyślno) strojnie chodzić« (2): Bo wnet táki krolem chce być/ Strojnie chodzić á hoynie żyć *BielKom* D8; Nie tegoć zacnym zową, co fię zacnie rodźi, Ani tego który wymyślnoftrojnie chodźi *ZbylPrzyg kt*.

»chodzić w żałobie« [szyk zmienny] (3): A ten fie vbrał w káptur/ y chodźił w żałobie *RejZwierc* 34v; *Sordidatus* incedit, Chodźi w żałobie. *Mącz* 403a; *KlonWor* 54.

Szereg: »stroić się abo chodzić« (1): Nie dáię ia przygány [...] / Ze fię on według ftanu ftroi/ ábo chodźi *ZbylPrzyg ktv*.

W przén (3) : *Mącz* 456c; Tobie kwóli w kłósiány wienću Láto chodźi. *KochSob* 72 [*idem*] *ArtKanc* P14v.

5. *Obracać się, krążyć, toczyć się; ambulare* *PolAnt* (29) : *GlabGad* L3 [2 r.], L6; *RejWiz* 154; A gdy chodźili Cherubini/ chodźiły theż fpołu y kołá *BibRadz Ez* 10/16, 11 [3 r.]; *BielKron* 46; *Modiolus* in rota cui affixi sunt radi Piaftá kołowa w którey ós chodźi á ná którey fzpice ftoya. *Mącz* 228d, 486d; iákoby zawiáfy/ ná kthorych drzwi álbo okiennice á wieká chodzą *SienLek* 142v; *BudBib Ez* 10/11 [5 r.]; *Calep* 950a.

chodzić po kim, po czym (3): bolenie kthore chodzi po ciele y poźiłach *FalZioł* I 94d; *GlabGad* I2; płomięń po mnie táiemny chodźi *KochFr* 106.

Zwrot: »chodzić samopás« (1): Gdy kto z mieřkiem pękátym y z káletą dużą/ Nośi ią nie óftroźnie/ nośi przeřtrono pás: Abo ielli mu chodźi kiefzenia lámopás *KlonWor* 36.

a. *O ruchu ciał niebieskich* (7) : *BielKron* 270; *GórnDworz* L15v; *KTobiem* oczy wyniořł/ o Boże moy wieczny/ Po kthorego woli/ chodźi bieg Słoneczny *GrabowSet* S2, E2v, T3; Zá czyią fpráwą we

dnie łąnce chodzi? *KochFrag* 16; Mieśiąc ww [!] odmienney w iedney twarzy chodzi/ Wdziężna Iutrzenká y łąnce przywodzi. *SzarzRyt* D3v.

6. *Następować, mieć związek, być z sobą w ścisłym związku; występować łącznie; persequi PolAnt; consequi Modrz* (84) : áby zakon ták był dan przez Kriřtuřá iáko przez Moizelřá/ bo ři řwá dáleko od łiebie chodzą. *SarnUzn* D2v; *Oczko* 30 [2 r.]; *JanNKarKoch* G2; Albo płáčz śmieřzny nieważney ciężkořci/ Ktora przy trudney tuż chodzi miłořci. *SzarzRyt* D2v.

chodzić z kim, z czym (25): *BierEz* K4v; *BielKom* C7v, F6 [2 r.]; *RejWiz* 40, 43; *RejZwierz* 74v, 118v; Pořpolicie zazdrořć s řzczęřciem chodzi *BielSat* H2; *RejZwierc* 32, 32v, 211v, 215, 216, 217v, 222v; *PaprPan* D3v; Cnotá řię ná niebie rodzi/ Która z bogiem závářdy chodzi *KochMRot* A2; *WerKaz* 304, 305; *PudłFr* 64; Iáko trunki/ potráwy z wielkim kořztem chodzą *BielRozm* 5; *SarnStat* 1218; *SiebRozmyřl* A3v; *SkarKaz* 384b marg.

chodzić za kim, za czym (34): *BierEz* I3; *RejPs* 186; *LibLeg* 10/155; Bo kramne zá kramnym chodzi *RejRozpr* H2v, B4v; *MurzHist* R4v; Ktora dumá pořpolicę chodzi zá řwyecká náuká y mądrořcyá *KromRozm II* p3; *RejWiz* 77v, 90; bo zá wřtydem cnotá chodzi. *BielKron* 127; niewiárá zá niewořá závářze chodzi/ ták iáko zářie zá řwobodá chodzi wiárá *OrzQuin* Qv, E3 [2 r.], O3; *Górndworz* Ee7; *RejPos* 50v, 177v; *HistLan* F5v; *RejZwierc* 59v, 68v; *WujJud* 234, Nn7; *BudBib Prov* 13/21; *CzechRozm* 224; *ModrzBaz* 6v, 42v, 56, 65v; *ZawJeřt* 27; *Górntroas* 23; *KochPij* C4; *WujNT* 21.Cf *Fraza*.

Przysłowia: Závářdy łeż s prawdá rozno s řobá chodzą *RejZwierc* 216.

A iż zá wielkim řzczęřciem/ wielkie chodzą řzkody. *Górntroas* 23.

Y ty nie płáčz: twóy řmutek Bóg zinąd nagrořzi/ Po niepogodnéy řimie piěkna Wiořná chodzi *KochTarn* 79.

Zapłátá zá zařługá chodzi *WujJud* 234, Nn7; *WujNT* 21.

Zá weřelem zálořć chodzi. *BierEz* I3; *WerKaz* 304.

Fraza: »co za tym chodzi« (1): GAmrat Arcybiřkup/ iż był pan hoyny/ co zá tym więc rádo chodzi/ był tēż y dłużny *KochAp* 11.

Zwroty: »koleją chodzić« (1): Gdy koleją řtátek/ y řárt chodzi. *KochPieř* 23.

»(nie)rowno chodzić« = *być (nie)podobnym* (5): *BierEz* K4v; *BielKom* F6; Vporne řerce rowno z dyabłem chodzi *RejZwierc* 215; *PaprPan* D3v; *KlonWor* 69.

»osobno chodzić« (1): á w obiecádłowym *methodum* ořobno chodziřá *Venditio*, á ořobno *Intromiřio* *SarnStat* 691.

»parami chodzić« (1): A dla tego s przyrořzenia parámi tho chodzi/ áni może iedno być/ bez drugiego. *Górndworz* X8.

»(po)spořu (a. spořem, a. wespoř) chodzić« [szyk zmienny] (17): *RejWiz* 40v, 43; *RejFig* Bb7v; *RejZwierz* 74v; Sąć to řkryté/ á wielkiey táiemnice rzeczy/ Bóg/ Káplán/ Król: pořpořu té rzeczy chodzą *OrzQuin* X3v; Iuż závářdy dwoiá rádořć y zálořć dwoiá pořpořu s řobá chodzi. *RejZwierc* 32 [idem *WerKaz* 304], 232; *WujJud* 172; *WerKaz* 304; *Górnrzm* Ev; Aczkolwiek tá prowincia z Krákořkim Woiewóřztwem řpořem chodzi *SarnStat* 1218; *SiebRozmyřl* A3v; *SkarKaz* 155b marg, 208b, 384b [2 r.], Oooo2a.

»rozno chodzić« = *różnić się, wykluczać się* (10): A rozno chodzą śmutki/ á rozno wefele. *RejWiz* 127; *RejZwierz* 118v; Cnotá s Fortuną rozno s łobą chodzą *RejZwierc* 211v; Pliány s trzeźwiem bárzo rozno chodzą *RejZwierc* 217v, 32v, 142, 216; IAko ogień/ á wodá różno siebie chodzą/ Ták miłosć/ á powagá nigdy fię niezgodzą. *KochFr* 109; *WerKaz* 305; *PudłFr* 47.

»w tropy chodzić« (1): á zá niemi osławá/ lekkość/ y háńbá/ wte tropy chodzi *GórnDworz* Ee7.

»wzajem chodzić« (1): Bez tego być nie mogło/ bo to w zaiem chodzi *WisznTr* 12.

7. *Pływać* (18) : *FalZioł* IV 44b; ielt y rzeka Wiefmá [...] / chodzą też nią łzkuty ná gorę y ná doł *BielKron* 431v; *Mącz* 242c; czáfem wodá y przez Groblą chodzi. *Strum* H3; Abowiém Kárp źimie nie chodzi *Strum* Pv, O; Gdzie wiłá którą z Kárpátu *Callirhòé* rodzi Pod mieyskie mury chodzi. *KlonŻal* B4v; *GórnTroas* 17; *SarnStat* 1184.

chodzić do czego (1): A dla tego fię był znim ftowárzyfzył áby zbudował okręty ktoreby chodziły do Thárfys [ut faceret naves ad eundum in Tarsis] *BudBib* 2.Par 20/36.

chodzić po czym (5): *LibLeg* 10/67, 68v; Tą rzeką wielkie towáry chodzą wzwodę y po wodzie *BielKron* 432; *Naviger*, Co łódź nośy álbo po czym łódź chodzi. *Mącz* 242c, 242c.

Zwrot: »nurkiem chodzić« = *nurkować* (2): Albo iedzye przez wodę moft fię pod nim złomi/ Alić iuż nurkiem chodzi/ álic náłz pan w toni. *RejWiz* 136, 42.

W przeni (1) :

Zwrot: »nurkiem [= niewidocznie] chodzić« (1): Wlierz mi iż tá łkowerá/ choć ták nurkiem chodzi/ Vźrzyłz y on też łwego/ poćichu vgodzi. *RejZwierz* 131v.

8. *Sięgać, dosięgać* (15) :

chodzić do czego (1): Włzákże niechodząc ielźcze do nowego teftámentu/ izali y Prorocy tegoż też znác nie dawáli? *CzechRozm* 179.

chodzić kogo (1): á pozew iżby zázwdy tego chodził/ kogo pożywáią *GórnRozm* L.

chodzić po co (1): *HistLan* B3v cf *Zwrot*.

Zwrot: »(nie)daleko chodzić« [szyk zmienny] (13): *RejFig* Dd4v; *SarnUzn* E5; Włzák nie trzeba dáleko nam po przykład chodzić *HistLan* B3v; *WujJud* 22v; *MycPrz* II B4; Lecź niechodząc dáleko: oto v tegołz Máláchiafzá *CzechRozm* 57v, 110v, 113v, 128v; co dáleko niechodząc/ lámo wino álbo gorzałká niech okaże *Oczko* 10v; *StryjKron* 416; *Phil* O2; *SarnStat* 1286.

Szereg: »daleko nie chodzić albo nie sięgać« (1): A dáleko/ iáko ono mowią/ nie chodząc álbo nie fięgáiąc/ może być kázdemu po części dokumentem tá wrzawá *Phil* O2.

9. *Zwroty o różnych znaczeniach* (49) :

»za łeb chodzić« = *walczyć, wadzić się* (8): *RejZwierz* 74v; Iakob y Ezau bliźniętá záłeb (iź ták rzekę) chodźili w żywoćie mátki fwey będąc *OrzRozm* G3v; Zá łby wrzkomo z tą Mołkwą killká lat chodźimy. *Prot* B4; *RejPos* 243; Niech drudzy zá łby chodzą *KochFr* 40; *BielRozm* 4; *KmitaSpit* C5v; *KlonWor* 50.

»za mąż chodzić« (5): Czemu Márya zá mąż chodźilá *CzechRozm* 164, 145v; *WerKaz* 284 [2 r.]; Abowiem gdy zmartwychwłtána/ áni fię żenić będą/ áni zá mąż chodzić [*neque nubent neque nubentur*] *WujNT* Mar 12/25.

»chodzić w odpowiedzi« = *sprzeczać się* (1): A z nią też (o łzaleńftwo) chodzą w odpowiedzi *Prot D4v*.

»za pasy chodzić« = *walczyć, toczyć bój, mierzyć się, współzawodniczyć, wadzić się; colluctari, complexu luctari, decertare, deluctari, luctari Mącz; certare Cn [szyk zmienny] (33): nyewydziałemgo Aczem chodziel za paŃzi wćhakze nyewyem yeŃly zanyolem albo łkym ginćchym. LibMal 1554/190; BielKom C3, C6v; GNiew z rozumem częłto tu/ zápały chodzili RejZwierz 50v; BibRadz Os 12/3, 1.Cor 9/25, II 95v marg; BielKron 15v, 272v; Decerto, Biedzić fie/ zá pały chodzić/ Szermować Mącz 48d; Delúctor, Byedzę fie/ zápały chodzę. Mącz 81b; Luctor, Zápały chodzę/ Spieram fie s kim/ Szermuyę. Mącz 198b, 198b [2 r.], 273a, 304a, 480c; SienLek 190; iż białygłowie nie przydzie w turnieiu być/ áni przyftoi koniem toczyć/ łzermować/ zápały chodzić GórnDworz X3, E2, Sv, X3; BielSat I4; CzechRozm 48, 51v; CzechEp 185, 195, 261, 263; BielSjem 13; BielRozm 4; Drudzy niechay łpia/ niech zá pały chodzą Zá łby fie wodzą. KlonFlis H4; KlonWor 17.*

peryfr. »po wałasku za pasy chodzić« = *mieć stosunek płciowy* (1): Thakież gdyby łobie mąż pomazał Członek tajemny gdy ma z panią po wałasku zapaly chodzić, iuz go zawłze mułi miłować. *FalZiol IV 9a.*

»spać chodzić« (1): áby po niéy nierychłó łpác chodźł *Oczko 24v.*

Synonimy: **1.** *biegać, iść, postępować, przechodzić się, wędrować; a. ucześnieć, ugęszczać; 2. być, postępować, przebywać, znajdować się; 3. starać się, zabiegać; 4. nosić się, ubierać się; 5. krążyć, obiegać, rozchodzić się, szerzyć się, toczyć się; 6. następować, wynikać; 7. pływać; 8. sięgać.*

Formacje pochodne: *dochodzić, dochodzić się, nachodzić, nachodzić się, nadchodzić, obchodzić, obchodzić się, obychodzić, obychodzić się, odchodzić, pochodzić, podchodzić, przechodzić, przechodzić się, przedchodzić, przychodzić, przychodzić się, rozchodzić się, schodzić, schodzić się, sprzechodzić, uchodzić, wchodzić, wschodzić, wychodzić, zachodzić, zachodzić się, znachodzić się, zschodzić; chadzać, pochadzać, podchadzać, przechadzać, przechadzać się, przedchadzać; pochodzać; chodziwać, wchodziwać; przechodować, przechodować się.*

Cf **CHODZĄCY, CHODZENIE, CHODZONY**